

LIETUVOS PREZIDENTAS: PALAIKOME IDĖJĄ STEIGTI SPECIALŲJĮ TRIBUNOLĄ RUSIJOS AGRESIJOS NUSIKALTIMAMS TIRTI

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda tęsia dalyvavimą Europos Vadovų Tarybos (EVT) susitikime Briuselyje. Penktadienio darbotvarkės pagrindinis klausimas – Rusijos karas Ukrainoje.

Šalies vadovas EVT sesijoje teigė, kad Rusijos eskaluojamo karo Ukrainoje kontekste svarbu ir toliau didinti spaudimą agresorei. Prezidentas kvietė Europos lyderius palaikyti specialaus tribunolo Rusijos agresijos nusikaltimams tirti idėją.

„Asmenys, vykdančys agresijos nusikaltimus Ukrainoje, turi susilaukti atpildo ir prisiimti atsakomybę už savo veiksmus. Taip pat ir tie, kas duoda nurodymus nioko-

ti miestus ir žudyti civilius. Būtent šiam tikslui reikia specialaus, Rusijos karo Ukrainoje atvejui skirto tribunolo“, – kalbėjo Lietuvos vadovas.

Prezidentas teigė, kad būtina atkreipti dėmesį ir į vis aktyvesnę Baltarusijos vaidmenį Rusijos kare Ukrainoje. Šalies vadovas pabrėžė, kad Rusija jau nuo karo pradžios naudoja Baltarusijos teritoriją atakoms prieš Ukrainą, o dabar Baltarusijoje dislokuoja savo karius. Tai, pasak šalies vadovo, yra dar vienas eskalacinis agresoriaus veiksmas, didinantis įtampą regione.

Lietuvos vadovas ES lyderių diskusijoje penktadienį kėlė tolesnių sankcijų Rusijai klausimą ir ragino pradėti rengti devintąjį sankcijų paketą.

Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda Europos Vadovų Tarybos (EVT) posėdyje. *Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr. / Robertas Dačkus*

Prezidento teigimu, sankcijos Rusijai jau veikia, todėl

reikia toliau didinti spaudimą, kad nebūtų palikta landų apeiti sankcijas. Pasak šalies vadovo, būtina plėsti ir sankcijas Balta-

rusijai, prisidedančiai prie Rusijos vykdomų atakų Ukrainoje.

Prezidento komunikacijos grupė, 2022 m. spalio 21 d.

LIETUVOS PREZIDENTAS PASVEIKINO PROFESORIŲ VYTAUTĄ LANDSBERGĮ

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda antradienį telefonu pasveikino 90-metį švenčiantį profesorių Vytautą Landsbergį.

„Nuširdžiai sveikinu Jus šią

dieną, kai garbingo jubiliejaus proga daugelis Lietuvoje ir visame pasaulyje dėkoja Jums už nuveiktus darbus, žavisi Jūsų vaidmeniu atkuriant Lietuvos Nepriklausomybę ir linki pramingo tolesnio gyvenimo kelio“, – sakė Prezidentas.

Šalies vadovas pažymėjo, kad prof. V. Landsbergis savo asmenyje įkūnija kūrėjo, meno žmogaus ir politiko profesines aukštumas.

„Atkaklus Jūsų darbas kuriant Čiurlionianą, atveriant Tautai ir pasauliui mūsų Genijaus kūrybos kodus, puoselėjant pasididžiavimą lietuvių kultūra net ir gūdingiausiais okupacijos metais stiprino Tautos savimonę, artino Lietuvos Atgimimą“, – pabrėžė Prezidentas.

Šalies vadovas išreiškė įsitikinimą, kad ryškūs jubiliejaus asmenybės bruožai,

drąsa ir vidinė laisvė iškėlė jį į Sąjūdžio pirmieji, o vėliau ir į atkurtos Lietuvos Respublikos vadovus.

„Daugybė žmonių, nepriklausomai nuo jų pažiūrų, yra ir bus Jums dėkingi už indėlį griaunant Sovietų Sąjungą, kovojant prieš tironų skleidžiamą melą, kuriant laisvės, nepriklausomybės ir demokratijos erdvę“, – sakė profesorius V. Landsbergiui

Prezidentas.

Prezidentas palinkėjo profesorius V. Landsbergiui dar daugiau kūrybinių pergalių, asmeninės laimės, o svarbiausia – išvysti dar vienos tironijos griūtį bei ilgai lauktą taikos ir laisvės įsiviešpatavimą visoje Lietuvos kaimynystėje.

Prezidento komunikacijos grupė, 2022 m. spalio 18 d.

NATO TURI ĮVERTINTI VISUS GALIMUS RUSIJOS ESKALACIJOS SCENARIJUS

NATO gynybos ministrų susitikimas spalio 13 d. Briuselyje.

NATO

Lietuvos krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas NATO gynybos ministrų susitikime Briuselyje su kolegomis gynybos ministrais aptarė Rusijos karą prieš Ukrainą, įvertino progresą stiprinant NATO gynybą ir atgrasymą, diskutavo apie branduolinį atgrasymą, taip pat išsakė poreikį drauge stiprinti kritinės infrastruktūros apsaugą.

„Šios savaitės Rusijos raketiniai išpuoliai prieš civilinius objektus Ukrainoje rodo, kad

turime dar labiau sustiprinti mūsų paramą Ukrainai. NATO turi didinti gynybą ir atgrasymą ir tinkamai įvertinti visus galimus Rusijos eskalacijos scenarijus. Taip pat neramina neatsakingas Baltarusijos elgesys“, – pasisakymuose pabrėžė krašto apsaugos ministras A. Anušauskas.

Susitikimuose gynybos ministrai taip pat aptarė poreikį glaudžiau koordinuoti bendrus gynybos įsigijimus, siekiant greičiau padidinti ginkluotės

atsargas. „Pafrontėje esančios šalys negali laukti metų metų naujos įrangos ir amunicijos. Rusijos karo prieš Ukrainą kontekste yra labai svarbus glaudesnis NATO bendradarbiavimas su gynybos pramone išlaikant paramą Ukrainai ir apsaugant NATO“, – sakė ministras.

Šiaurės Atlanto Tarybos susitikime su ES vyriausioju įgaliotiniu Josep Borrell ministrai aptarė ir NATO ir ES operacijas bei paramą Ukrainai.

LR KAM

LIETUVA TARPTAUTINĖSE FINANSŲ RINKOSE PASISKOLINO 1,2 MLRD. EURŲ

Spalio 18 d. Lietuva tarptautinėse kapitalo rinkose pasiskolino 900 mln. eurų, išleisdama naują 5,5 metų trukmės euroobligacijų emisiją ir papildydama 300 mln. eurų šių metų pavasarį išleistą 10 metų trukmės emisiją.

Naujos emisijos platinimo metu užfiksuotas 120 bazinių punktų rizikos priedas virš vidutinės apsikeitimo sandorių palūkanų normos, o pildomai emisijai užfiksuotas 135 bazinių punktų rizikos priedas virš vidutinės apsikeitimo sandorių palūkanų normos.

„Tebesitęsiant palūkanų normų kilimui, Lietuva pasinaudojo laikinai stabilia situacija finansų rinkose ir užbaigė šių metų skolinimosi užsienyje programą. Planavome pasiskolinti iki 1,25 mlrd. eurų, kadangi paklausa buvo stipri abiejų trukmių emisijoms, pasiskolinome

1,2 mlrd. eurų“, – sako finansų viceministras Gediminas Norkūnas.

Nauja 5,5 metų trukmės euroobligacijų emisija išplatinata 4,283 proc. pelningumu, o išleidimo kaina lygi 99,261 proc. jų nominaliosios vertės. Už šią emisiją bus mokamos 4,125 proc. metinės palūkanos. Euroobligacijos bus apmokamos 2022 m. spalio 25 d. ir išperkamos 2028 m. balandžio 25 d.

10 metų trukmės euroobligacijų emisija papildyta 4,514 proc. pelningumu, o išleidimo kaina lygi 81,705 proc. jų nominaliosios vertės. Už šią emisiją bus mokamos 2,125 proc. metinės palūkanos. Euroobligacijos bus apmokamos 2022 m. spalio 25 d. ir išperkamos 2032 m. birželio 1 d.

Bankais-platintojais buvo pasirinkti „Deutsche Bank“ ir „J.P. Morgan“ bankai. LR FM

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Seimo Pirmininkei Viktorijai Čmilytei-Nielsen skirtas Ukrainos valstybinis apdovanojimas – Kunigaikščio Jaroslavo Išmintingojo II laipsnio ordinas – už reikšmingus asmeninius nuopelnus stiprinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą, remiant Ukrainos valstybės suverenitetą ir teritorinį vientisumą bei populiarinant Ukrainos valstybę pasaulyje, rašoma parlamento vadovės biuro pranešime žiniasklaidai.

Katedros aikštėje, spalio 21 d. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos pirmo kurso kariūnai prisiekė Lietuvos valstybei negailėdami jėgų ir gyvybės ginti jos laisvę ir nepriklausomybę. Taip tęsiamos tarpukario Lietuvos tradicijos, kai savanoriai, kariai, o vėliau ir partizanai laisva valia kartojo beveik tuos pačius priesaikos savo šaliai žodžius. Šiais metais studijas Karo akademijoje pradeda 82 vaikinai ir merginos.

Spalio 19–20 d. Vilniuje jau keturiolikta kartą vyko Krašto apsaugos ministerijos rengiamas kasmetinis Prancūzijos ir Baltijos šalių saugumo seminaras. Jame aptarti aktualiausi saugumo ir gynybos politikos klausimai, bendri Prancūzijai ir Baltijos šalims: Ukrainos ateitis Europoje, Rusijos agresijos Ukrainoje akivaizdoje išmoktos pamokos ir karinė parama Ukrainos kariuomenei. Dėmesys buvo skiriamas ir Pietinei Europos saugumo ir gynybos dimensijai bei operacijoms Afrikoje, ES bendrai saugumo ir gynybos politikai. Renginyje dalyvavo Prancūzijos, Lietuvos, Latvijos ir Estijos gynybos ir užsienio reikalų ministerijų atstovai, parlamentų nariai, diplomatai, akademikai.

Lietuviškiems žemės ūkio ir maisto produktams atsivėria vis daugiau rinkų. Šią savaitę Lietuva gavo oficialų leidimą eksportuoti kviečius į Meksiką, kurioje gyvena 128 milijonai žmonių. Naujausi statistikos duomenys rodo, kad auga Lietuvos eksportas ne tik į strateginės partnerystės šalis – Jungtines Amerikos Valstijas (JAV), Lenkiją, Vokietiją, bet ir į naujas rinkas – sparčiai didėja lietuviškos kilmės prekių eksportas į Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalis. Lietuviški žemės ūkio ir maisto produktai keliauja į daugiau kaip 150 valstybių. Lietuva yra viena didžiausių kviečių eksportuotojų pasaulyje, galinti eksportuoti itin aukštos ir išskirtinės kokybės kviečius. Lietuvoje užauginti javai šių metų pirmąjį pusmetį buvo vežami į 33 šalis.

Spalio 13 dieną iš Venesuelos į Lietuvą atskrido 13 Lietuvos Respublikos piliečių, lietuvių kilmės asmenų bei jų šeimos narių. Perkėlimą organizavo Lietuvos ambasada Ispanijoje, įgyvendinama Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymą. Atvykusius lietuvius ir jų šeimas Vilniuje pasitiko Pabėgėlių centro atstovai, kurie pasirūpino atvykusiųjų laikinu apgyvendinimu. Vėliau perkeltiems asmenims bus skiriamos išmokos įsikūrimui bei būtiniausioms reikmėms, teikiama pagalba vaikų ugdymui bei lietuvių kalbos mokymuisi, padedama darbo paieškose ir kita. Lietuvos diplomatinėmis pastangomis, iš krizės apimtos Venesuelos pavyko pervežti 118 asmenų. Kelionės į Lietuvą laukia dar apie 40 asmenų.

Problemiškiausių Gedimino kalno vietų Vilniuje kapitalinis tvarkymas planuojamas pavasarį, šiuo metu projektuotojų pasiūlymai baigiami derinti su institucijomis. Kaip žiniasklaidą informavo už kalno tvarkymą atsakingas Nacionalinis muziejus, gegužę bendrovei „Maspro“ perėmus darbus iš buvusio rangovo „Hidroterra“, šiuo metu jau baigiami derinti projektiniai pasiūlymai dėl pietrytinės kalno dalies gynybinės sienos ir Kunigaikščių rūmų pamatų sutvirtinimo. Būtent šiai vietai ekspertai išvelgia didžiausią nuošliaužų grėsmę.

Lietuvos šeimų sąjūdis spalio 22 d. Vilniaus Katedros aikštėje rengė protesto mitingą su šūkiu „Apginkime Lietuvos Respublikos Konstituciją“. Dar prieš suplanuotą mitingą prie valdžios institucijų – Seimo ir Vyriausybės – išdygo apsauginės tvoros, budėjo pareigūnai. Vilniaus AVPK viršininkas Renaldas Žekonis žurnalistams sakė, kad mitingo dalyviai pasirūpino, kad renginys būtų taikus. Oficialiais policijos duomenimis, mitinge dalyvavo iki 1 tūkst. žmonių. Mitinge buvo matyti ir Seimo nariai Petras Gražulis, Aidis Gedvilas, Dainius Kepenys.

Dėl Rusijoje paskelbtos dalinės mobilizacijos į Migracijos departamentą prašydami prieglobsčio Lietuvoje kreipėsi du Rusijos piliečiai. Prieglobsčio Lietuvoje suteikimo tvarkos apraše nurodoma, kad asmuo gali gauti prieglobstį, jeigu bus nustatyta, jog jis pagrįstai bijo būti persekiojamas dėl atsakymo atlikti konflikto metu karo tarnybą, kurią atliekant reikėtų daryti nusikaltimus taikai, žmoniškumui ar karo nusikaltimus. Taip pat prieglobstis Lietuvoje būtų suteikiamas tik tuo atveju, jeigu asmuo nekeltų rimtos grėsmės Lietuvos valstybės saugumui. Nuo metų pradžios prieglobsčio prašymą Lietuvoje pateikė 131 Rusijos pilietis. Pernai tokių prašymu buvo 132.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

TIRIANT JAV KAPITOLIJAUS RIAUŠES, BUVUSIAM JAV PREZIDENTUI IŠSIŪSTAS ŠAUKIMAS Į TEISMĄ

45-asis Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas Donaldas Trampas (Donald Trump).

AP

Atstovų Rūmų komitetas, tiriantis 2021 m. sausio 6 d. Donaldo Trampo (Donald Trump) šalininkų išpuolį prieš JAV Kapitolijų, penktadienį pranešė išsiuntęs buvusiam prezidentui šaukimą į teismą, kuriame reikalaujama pateikti dokumentus ir liudijimą prisiekus, pranešė „Reuters“.

Pagal šaukimą reikalaujama iki lapkričio 4 d. pateikti

dokumentus komitetui, o D. Trampas turi atvykti duoti parodymų maždaug lapkričio 14 d.

„Kaip paaikškėjo per mūsų klausymus, surinkome daugybę įrodymų, įskaitant dešimčių jūsų buvusių paskyrimų ir darbuotojų parodymų, kad jūs asmeniškai organizavote ir prižiūrėjote daugialypes pastangas sužlugdyti 2020 m. prezidento rinkimus

ir trukdyti taikiam valdžios perdavimui“, – penktadienį laiške D. Trampui rašė komitetas.

Spalio 13 d. septyni Atstovų Rūmų atrankos komiteto nariai demokratai ir du respublikonai vienbalsiai balsavo už tai, kad D. Trampui būtų išsiųstas šaukimas į teismą, dėl kurio jam gali būti pareikšti baudžiamieji kaltinimai, jei jis jo nevykdys. **LRT**

RUSIJOS IR JAV GYNYBOS MINISTRAI SURENGĖ RETAS TELEFONINES DERYBAS

Rusijos gynybos ministras Sergejus Šoigu spalio 21 d. surengė retas telefonines derybas su JAV gynybos sekretoriumi Lloyd Austinu, pranešė Gynybos ministerija.

„Buvo aptarti aktualūs tarptautinio saugumo klausimai, įskaitant padėtį Ukrainoje“, – teigiama Rusijos gynybos ministerijos pareiškime socialinėje žiniasklaidoje, nepatei-

kiant išsamesnės informacijos.

Tuo metu JAV gynybos departamentas nurodė, kad L. Austinas pabrėžė, jog „svarbu išlaikyti ryšių linijas vykstant karui prieš Ukrainą“. **LRT**

UKRAINOS RADAI SIŪLOMA PRIPAŽINTI BALTARUSIJĄ LAIKINAI RUSIJOS OKUPUOTA ŠALIMI

Ukrainos parlamento sve-tainėje atsirado rezoliucija, kuriuo siūloma Baltarusiją paskelbti laikinai okupuota teritorija, skelbia „Unian“.

Vienas iš dokumento autorių, liaudies deputatas Oleksijus Hončarenka nurodė, kad rezoliucija siekiama kreiptis į tarptautinę bendruomenę pripažinti Baltarusijos teritoriją laikinai okupuota Rusijos Federacijos.

Taip pat siekiama atimti juridinio asmens statusą iš neteisėto Baltarusijos prezidento Aliaksandro Lukašenkos Vyriausybės, siūloma sustabdyti šalies dalyvavimą tarptautinėse organizacijose, tokiose kaip Jungtinės Tautos, Tarptautinis Valiutos Fondas ir kitose.

Rezoliucijoje rašoma, kad pripažinus Baltarusiją okupuota teritorija, jai turėtų būti

taikomos tokios pat sankcijos kaip ir Rusijai.

„A. Lukašenka padeda V. Putinui žudyti mūsų piliečius, sugriauti mūsų namus ir infrastruktūrą“ – atkreipė dėmesį Ukrainos politikas.

Nuo pat vasario 24 dienos iš Baltarusijos teritorijos Rusija vykdė atakas. Pastaruoju metu Rusija iš Baltarusijos teritorijos leido raketas bei iranietiškus dronus. **LRT**

LATVIJOS ORTODOKSŲ BAŽNYČIA PAPRAŠĖ PATRIARCHO KIRILO SUTEIKTI AUTOKEFALINĮ STATUSĄ

Rygoje praėjusią savaitę vykusiame Latvijos Ortodoksų Bažnyčios (LOB) tarybos posėdyje nuspręsta nusiųsti prašymą Maskvos ir visos Rusijos patriarchui Kirilui suteikti LOB autokefalinės bažnyčios statusą, pranešė portalas „Baltijas Balss“.

„Taryba įvyko. Kaip jau sakiau, nuspręsta vykdyti įstatymą ir keisti teisinį statusą.

Ir kreiptis į Jo Šventenybę patriarchą Kirilą su prašymu padėti kanoniškai išspręsti esamą situaciją“, – portalas citavo neįvardytą LOB dvasininką. Pasak jo, sprendimas buvo priimtas vienbalsiai – 160 balsų už ir vienas prieš.

LOB tikisi gauti autokefalinį statusą iš Maskvos patriarchato, kad atitiktų naujojo įstatymo dėl LOB nepriklau-

somybės reikalavimus ir kartu išvengtų bažnyčios skilimo.

Spalio 21 d. Rusijos Ortodoksų Bažnyčia pranešė, kad kol kas negavo jokių oficialių kreipimų iš LOB. „Kai gausim, reaguosime atitinkamu lygiu“, – sakė Maskvos patriarchato sinodo ryšių su visuomene ir žiniasklaida skyriaus pirmininkas Vladimiras Legoida. **ELTA**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president
Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

 Postmaster: Send address changes to DIRVA
 19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašinių nespausdiname.

**KREMLIAUS NAUJA STRATEGIJA,
BET IR SENOS NEATSISAKO**

Besiginančios Ukrainos mūšio laukuose dabar vyksta kova su laiku: kremliaus strategai, matydami, kad karo veiksmai krypta jiems nepalankia linkme, perėjo prie kitos, neabejotinai – numatytos, strategijos, skirtos sugriauti Ukrainos infrastruktūrą, kad šalis tiesiog pasidarytų netinkama gyventi šaltuoju metų laiku. Įsivaizduokite, kad dideliame mieste, kuriame absoliuti dauguma gyventojų gyvena daugiaubčiuose, dingsta elektra, vanduo, šildymas. Kaip išgyventi daugiaaukščio gyventojams be šviesos, vandens ir kanalizacijos? Galbūt valgio kažkur įmanoma gauti (ir netgi ilgėsnį laiką jį išlaikyti nesugedusį – juk žiema), bet kaip išsiversti be tualetu, be praustuvo? Miesto valdžia galbūt rastų sunkvežimių su cisternomis, tačiau kaip jas pripildyti, jei nėra elektros, be kurios neveikia giluminiai vandens siurbliai, pompos ir t. t. Žmonėms beliks arba mirti iš bado ir šalčio, arba bėgti iš miesto. Kur? Greičiausiai vėl į ten, kur karo nėra – į vakarus, į ES.

Gerai pagalvojus, net branduolinio ginklo nereikia naudoti! Kremliaus banditų planas paprastas ir ciniškas, jau išbandytas Sirijoje. Pamenate, kaip nelegalių migrantų minios užplūdo ES šalis 2015 metais? Toli gražu ne visi tie žmonės buvo pabėgėliai nuo karo tikrąja to žodžio prasme. Taigi minos nelegalių migrantų plūdo į Europos miestus, o kremliaus pasamdyti „vietiniai patriotai“ ėmė kelti riaušes, reikšdami pasipiktinimą, kad valdžia nesugeba apginti šalies nuo nelegalių ir jų daromų nusikaltimų (ypač plačiai nuskambėjo melagiena apie Vokietijoje neva migrantų išprievartautą rusų nepilnametę – apie tai net kremliaus sukčius Lavrovas suokė). Galime neabejoti – kremlius ir dabar planuoja surengti kokią nors provokaciją, kurioje figūruos neva prievartautojai „ukrainiečiai“, o jų auka bus kokia nors lenkaitė. Tereikia sulaukti ukrainiečių pabėgėlių ES miestuose. Kremlius jau dabar kaišioja degtukus į nepasitenkinimo laužiukus tai Čekijoje, tai Prancūzijoje, tai Italijoje... Kol kas protestuotojai „protestuoja“ tik prieš kylančias kainas ir nedidėjančius atlyginimus, bet greitai pasigirs ir problemų kaltininkų įvardijimas, kurį kremliaus propagandistai atkakliai perša tamsiajai europiečių visuomenės daliai, aiškindami, kad, girdi, „viskas per ukrainiečius“. O kur dar kremliaus papirkti Vakarų politikieriai, vis garsiau raginantys Ukrainą sėsti prie derybų stalo, neeskaluoti konflikto ginklų Ukrainai tiekimu ir t. t.?

Tai štai koks paprastas putinistinės Rusijos planas artėjant žiemai. Nors V. Putinui mobilizaciją visgi teko paskelbti, ryškėja jo tikroji strategija – sudaryti tokias aplinkybes, kad Vakarų politikai visgi imtų lenkti Ukrainą deryboms, o ir jai pačiai nebeliktų nieko kito, kaip tik eiti į kompromisus arba kovoti toliau su vis mažėjančia pagalba iš Vakarų. Tiesa, yra viena labai svarbi aplinkybė, kurią V. Putinui reikia kaip nors įveikti – ogi pastatyti ES šalyse prie valdžios vairo jam palankius politikus! To jis atkakliai siekia Balkanuose, atrodo, iš dalies jam tai jau pavyko Italijoje, abejonių nekalia proputinisto Viktoro Orbano apnuodyta Vengrija. Žodžiu, dabar čia jo svarbiausias kovos laukas, nulemsiantis karo

KAS TAPS NATO GENERALINIU SEKRETORIUMI?

Karas Ukrainoje išryškina tiek NATO tikslą, tiek trūkumus. Išstisus dešimtmečius Rusijos grėsmė smarkiai nuvertindavusiam Aljansui reikalingi nauji planai, nauji pajėgumai, naujos vadovavimo struktūros, nauji išpareigojimai ir naujas mąstymas. O artėjant 2023 metais Vilniuje vyksiančiam NATO viršūnių susitikimui, organizacijai reikia naujo vadovo. Dabartinis Aljanso generalinis sekretorius Jensas Stoltenbergas paliks šį postą 2023-ųjų rugsėjį ir pradės vadovauti savo gimtosios Norvegijos centriniam bankui. Kas jį pakeis?

Labiausiai pageidautina savybė – politinė įtaka: jei norite nurodinėti vyriausybėms, jums padės, jei pats esate vadovavęs vienai iš jų. Taip pat padės, jei pats praktikuojate tai, ką skelbiate kitiems: tik devynios iš 30 NATO narių yra įvykdžiusios 2006 metų Rygos aukščiausiojo lygio susitikime nustatytą tikslą gynybai skirti 2 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP). Trys nuo to laiko pareigas ėję generaliniai sekretoriai buvo iš šalių, kurios šio tikslo nepasiekė: Nyderlandų, Danijos ir Norvegijos. Negebėjimas skirti pakankamai lėšų gynybai kelia Jungtinių Valstijų pyktį, o tuo atveju, jei JAV prezidentu vėl taps Donaldas Trumpas, tai bus dar svarbiau.

Kiti dalykai irgi yra (arba turėtų būti) svarbūs. Iki šiol visi NATO generaliniai sekretoriai būdavo vyrai. Nors 14 iš 30 Aljanso narių po 1945-ųjų susidūrė su tam tikra komunistinio valdymo forma, nuo 1991 metų visi vadovai būdavo iš

„senųjų Vakarų“. Dabar ieškoma buvusios premjerės ar prezidentės, geriausia iš „Rytų“ Europos šalies, turinčios deramą gynybos biudžetą.

Kelios kandidatės atitinka daugumą, bet ne visus iš šių kriterijų: pavyzdžiui, britų ekspremjerė Theresa May. Jungtinės Karalystės transatlantiniai ryšiai ir karinė galia jos galimybes sustiprina, bet jos gėdingi komunikabilumo įgūdžiai – susilpnina. Italė Federica Mogherini buvo Europos Sąjungos diplomatijos vadovė ir eidama šias pareigas viršijo bent kai kuriuos lūkesčius. Tačiau Italija skiria per mažai lėšų gynybai, o naujoji populistinė dešinioji vyriausybė Romoje vargu ar ją parems. Buvusi Vokietijos kanclerė Angela Merkel turi įtakos, tačiau jos pozicija Rusijos atžvilgiu kelia daug klausimų, o Berlynas, nepaisant savo pažadų, vis dar atsilieka gynybos srityje. Nė viena iš šių kandidačių neturės paramos ten, kur tai iš tikrųjų svarbu: Vašingtone.

Kanados vicepremierė Chrystia Freeland yra nepaprastai efektyviai veikianti ir pagirtinai priešiška nusiėkusi Rusijos atžvilgiu. Jos ukrainietiškos šaknys daugelio akyse suteikia jai „garbės rytų europietės“ statusą (ir, atskleidžiant visas kortas, ji yra mano draugė ir buvusi kolegė). Tačiau Kanada irgi atsilieka gynybos srityje; šioms reikmėms ji išleidžia tik 1,36 proc. BVP. Net ir pažadėtas gynybos išlaidų didinimas per penkerius metus leis pasiekti tik 1,5 proc. BVP. Nepaisant dosnios pagalbos Ukrainai,

Kanados vaidmuo Europos saugumo srityje yra minimalus.

Kol kas nuošalyje yra ir 2015–2020 metais Kroatijos prezidento postą užėmusi Kolinda Grabar-Kitarovič. Ji anksčiau dirbo NATO. Tačiau jos ankstesnis entuziazmas pasisakant už geresnius ryšius su Rusija nepadės. Nebus naudinga ir nepakankamai ryški Kroatijos pozicija Ukrainos klausimu. Slovakijos prezidentė Zuzana Čaputova yra iškalbinga ir ryžtinga. Tačiau Bratislavoje įvykęs vyriausybės sukrėtimas galėjo pakirsti jos galimybes.

Ryškiausia kandidatė kol kas yra Estijos ministrė pirmininkė Kaja Kallas. Jai vadovaujant Estija, turint galvoje jos dydį, davė Ukrainai daugiau negu bet kuri kita šalis, nes iš viešųjų ir privačių šaltinių skyrė jai lėšų ir įrangos, kurių vertė siekia 1 proc. BVP. Estijos išlaidos gynybai išaugo iki 2,8 proc. BVP. 45 metų K. Kallas, buvusi Europos Parlamento narė, taip pat ne kartą dalyvavo televizijos laidose tarptautinėje žiniasklaidoje, pabrėždama paraleles tarp jos šalies išgyvenimų sovietų okupacijos metais ir dabartinės Ukrainos agonijos. Ji kalba remdamasi asmenine ir šeimos patirtimi: jos motina, būdama šešių mėnesių, buvo ištremta į Sibirą.

Laisvojo pasaulio viziją ir vertybes geriau išreiškia tik Ukrainos prezidentas Volodymyras Zelenskis. O jo šalis nėra NATO narė. Kol kas.

Edwardas Lucasas, Europos politikos analizės centro (CEPA) viceprezidentas

RUSIJOS PRAŠYMU LIETUVAI IR RUMUNIJAI NELEISTA DALYVAUTI JT SAUGUMO TARYBOS POSĖDYJE DĖL UKRAINOS

Rusijos žiniasklaida skelbia, kad jų šaltinių duomenimis, Lietuvai ir Rumunijai Jungtinių Tautų (JT) Saugumo Tarybos posėdyje neleista dalyvauti dėl Rusijos prašymo šių šalių atstovų neįleisti.

„Rusijos primygtinai reikalaujant Gabonas neleido Lietuvos ir Rumunijos atstovams dalyvauti vakarykščiame posėdyje“, – „Ria Novosti“ esą sakė šaltinis.

Kaip teigiama, Maskva to pareikalavo ir aiškino, kad

Europos Sąjungos atstovų posėdyje „ir taip yra daug“

„J. Nebenzia paprašė Saugumo Tarybos pirmininko būti atsargesniai ateityje sudarant pranešėjų sąrašą posėdžiuose dėl Ukrainos“, – rašo „Ria Novosti“.

Lietuvos nuolatinis atstovas JT ambasadorius Rytis Paulauskas, remiamas Latvijos, Estijos ir Čekijos, pareiškė Gabonui protestą dėl Lietuvai nesuteiktos galimybės dalyvauti ir pasisakyti

Saugumo Tarybos posėdyje. Lietuva šiame posėdyje turėjo kalbėti Baltijos šalių bei Čekijos vardu.

„Spalio mėnesį Jungtinių Tautų (JT) Saugumo Tarybai pirmininkaujantis Gabonas likus pusvalandžiui iki posėdžio pradžios pakeitė savo ankstesnį sprendimą ir nebesuteikė galimybės Lietuvai dalyvauti bei pasisakyti spalio 21 dieną vykusiame posėdyje, skirtame taikai ir saugumui Ukrainoje. Išvakarėse buvome gavę patvirtinimą, kad dalyvauti ir pasisakyti galėsime. Toks paskutinės minutės sprendimas yra diskriminacinio pobūdžio, nes daugumai to prašiusių šalių tokia galimybė buvo suteikta. Jis taip pat sunkiai dera su deklaruojamu Saugumo Tarybos darbo skaidrumo principu“, – teigė ambasadorius R. Paulauskas. **LRT**

prieš Ukrainą rezultatus. Galbūt jam teks atsisakyti ir grąžinti užgrobtas Luhansko ir Donecko teritorijas (o kam jam jos, nusiaubtos karo – lai atstatinėja ukrainiečiai, eikvoja išteklius, o vėliau vėl bus galima konfliktus organizuoti!), tačiau pasilikti Krymą. Svarbiausia – Vakarų politikų rankomis priversti Ukrainą sėsti prie derybų stalo. Sakysite, paistalai, neįmanoma V. Putino svajonė? Kodėl neįmanoma, jei net Lietuvos europarlamentarai pastebi tokias tendencijas Europos Parlamente? Ir dar kaip įmanoma!

Kęstutis Šilkūnas

LIETUVOS PREMJERĖ: TURIME PADĖTI UKRAINAI ŠĮ KARĄ LAIMĖTI – TARPINIO VARIANTO NĖRA

Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

LRV

Lietuvos Ministrė Pirmininkė **Ingrida Šimonytė** dalyvavo Stanfordo universiteto Hooverio instituto tinklalaidėje „*Battlegrounds*“, kurioje kalbėjosi su jos vedėju gen. ltn. **Herbertu Raymondum McMasteriu**, buvusiu JAV prezidento patarėju nacionalinio saugumo klausimais, Hooverio instituto vyresniuoju bendradarbiu. Pokalbyje dėmesys skirtas Europos saugumui Rusijos karo Ukrainoje kontekste, tarptautine teise grįstos globalios sąrangos išsaugojimui ir demokratijų solidarumui.

„Mintis, kad negalima leisti Rusijai pralaimėti, kad Putinas galėtų „išsaugoti veidą“, remiasi klaidinga prielaida, jog jis yra panašus į Vakarų vadovus. Bet jis nėra vienas

iš mūsų. Jis nėra atskaitingas rinkėjams, laisvai žiniasklaidai ar politinei opozicijai, jo nevaržo įstatymai ir nepriklausomi teismai – visa tai, ką savo šalyse turime mes. Jeigu norės įtikinti Rusijos žmones tariamomis pergalėmis, propagandos pagalba jis tai ir padarys. Savo ruožtu mes turime padaryti tai, ką galime, kad padėtume Ukrainai šį karą laimėti – tarpinio varianto nėra“, – pokalbyje sakė premjerė I. Šimonytė.

Tinklalaidėje premjerė taip pat kalbėjo, jog Rusijos pradėtas karas Europoje lėmė didelį ir pozityvų pokytį valstybių požiūryje į saugumą, matomą padidėjusiose išlaidose gynyboje.

„Įvyko ženklus pokytis, ir ne be pagrindo. Žvelgdami į Uk-

rainą suprantame, jog galima prarasti tai, ką Vakarų Europa kūrė pastaruosius beveik 80 metų po Antrojo pasaulinio karo, o šalys kaip Lietuva – 32-ejus metus, kai atkūrė nepriklausomybę. Tai – saugumas, švietimas, ryšiai ir kiti gerovės pasiekimai“, – sakė Vyriausybės vadovė.

Pasak premjerės, svarbu atremti ir plačiai sklindančią Rusijos dezinformaciją, kuria mėginama įteigti, jog globaliai jaučiami karo padariniai yra sankcijų Rusijai, o ne jos pačios sukulto karo, rezultatas, taip pat teiginiai, neva NATO kelia grėsmę Rusijai.

„Tai niekada nebuvo tiesa. NATO priešakinių pajėgų bataliono grupė regione atsirado tik po Ukrainos užpuolimo, iki tol mums buvo nelengva įtikinti kai kuriuos partnerius, kad grėsmė yra reali. Dabar matome ir Madrido viršūnių susitikimo išvadas, įvardijimą juodu ant balto, kad Rusija vis dėlto yra grėsmė. Kartu tai reiškia, kad turime tęsti NATO rytinio flango ir tuo pačiu viso aljanso stiprinimą“, – sakė I. Šimonytė.

LRV

LIETUVA PIRKS ORO GYNYBAI REIKALINGĄ GINKLUOTĘ

Lietuva pirks oro gynybai reikalingą ginkluotę. Lietuvos kariuomenės nuotr.

Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos šiandien pasirašė sutartį su Švedijos įmone „SAAB Dynamics AB“ dėl artimojo nuotolio priešlėktuvinės raketinės sistemos „RBS-70“ valdomų „Bolide“ ir „MK-2“ tipo raketų įsigijimo. Įsigyjamos raketos padės užtikrinti efektyvesnę oro gynybos užduočių vykdymą.

RBS-70 tipo raketinėmis sistemomis yra aprūpintas Lietuvos kariuomenės Oro gy-

nybos batalionas. Ši artimojo nuotolio sistema pasirinkta dėl ypač lengvo aptarnavimo, mobilumo ir todėl, kad yra visiškai atspari mechaniniams ir elektromagnetiniams trukdžiams.

„MK-2“ raketos padengia 4 km aukščio ir 7 km atstumą bei yra naudojamos ne vienos NATO sąjungininkės. Naujos kartos „Bolide“ tipo raketos yra tobulesnė „MK-2“ raketų versija su nauju varikliu, kuris padidina raketos greitį ir

manevringumą ir aukščio bei nuotolio parametrus. Sutarties vertė sudaro apie 45 mln. eurų.

Pasak krašto apsaugos ministro Arvydo Anušausko, augant krašto apsaugos finansavimui, atsiranda galimybės didinti ginkluotės įsigijimus ir užtikrinti geresnę Lietuvos kariuomenės pasirengimą.

Atsižvelgdama į iššūkius, su kuriais susiduria Ukraina, Lietuva skiria daug dėmesio ir investuoja į oro gynybos pajėgumų stiprinimą. Lietuva įsigyja oro gynybos sistemas, stiprina oro erdvės stebėjimą ir kontrolę bei vysto priimančios šalies paramą, siekiant greitai ir efektyviai priimti sąjungininkus.

Nuo 2004 m. oro policijos misijos funkciją Baltijos šalyse užtikrina NATO naikintuvai. Taikos metu NATO naikintuvai patruliuoja Baltijos šalių oro erdveje, reaguoja į oro erdvės pažeidimus, tokiu būdu prisideda prie oro erdvės stebėjimo ir kontrolės užtikrinimo.

Lietuva yra Aljanso ko-

AFGANISTANO PAJĖGOMS NEPANAUDOTAS LĖŠAS LIETUVA SKIRS UKRAINOS REIKMĖMS

Lietuvos Vyriausybė spalio 5 d. priėmė Krašto apsaugos ministerijos parengtą ir pateiktą protokolo projektą, kuriuo pasiūlyta susigrąžinti Lietuvos į Afganistano nacionalinių saugumo pajėgų (ANSP) patikos fondą pervestas ir nepanaudotas lėšas bei skirti jas pagalbai nuo Rusijos agresijos besiginančiai Ukrainai.

„Lietuva per NATO patikos fondą nuo 2015 m. iki 2021 m. pagal išgales kasmet rėmė Afganistano nacionalines saugumo pajėgas ir nuosekliai įvykdė visus savo įsipareigojimus. Dabar šios lėšos yra įšaldytos, todėl norime jas susigrąžinti ir skirti Ukrainai. Didesnę dalį likusių finansinių išteklių ketiname nukreipti paramai Ukrainos ginkluotoms pajėgoms – Lietuvoje pasiūtiems šiltiems drabužiams Ukrainos kariams įsigyti“, – sakė krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas.

Šiuo metu fonde yra Lietuvos sumokėti 2 milijonai 876 tūkstančiai JAV dolerių, iš kurių apie 2,15 mln. JAV dolerių galima susigrąžinti arba

pervesti į kitus NATO fondus. Vėliau bus galima kreiptis ir dėl likusios sumos (apie 722,2 tūkst. JAV dolerių) persikirstymo – šią nepanaudotą fondo lėšų dalį nutarta 2023 metais pervesti į NATO Visapusiškos paramos Ukrainai paketo (angl. *Comprehensive assistance package*) fondo sąskaitą.

Lietuva, kaip ir kitos NATO sąjungininkės, prisidėjo prie Afganistano nacionalinių saugumo pajėgų patikos fondo išlaikymo ir kasmet skirdavo po 500 tūkst. JAV dolerių. Paskutinis pervedimas į fondą buvo atliktas 2021 m. pavasarį.

2021 m. vasarą Talibano pajėgos išvystė puolimą ir užėmė didžiuosius Afganistano Islamo Respublikos miestus, o rugpjūčio mėnesį perėmė ir sostinės Kabilos kontrolę. Afganistano Islamo Respublika buvo pervadinta Afganistano Islamo Emiratu, Afganistano nacionalinių saugumo pajėgų nebeliko, todėl fondas nustojo teikti paramą Afganistanui, o iki tol neišleistos lėšos buvo įšaldytos. LRV

UNESCO VYKDOMOJOJE TARYBOJE PRIIMTI SPRENDIMAI DĖL PARAMOS UKRAINAI

Lietuvos atstovai. UNESCO/Cyriel Bailleul

Spalio 5-19 dienomis Paryžiuje, Prancūzijoje, vykstančios UNESCO Vykdomosios tarybos 215-osios sesijos metu priimti svarbūs sprendimai dėl šios organizacijos paramos Ukrainai.

Spalio 14 dieną priimtas UNESCO Vykdomosios tarybos sprendimas dėl UNESCO veiksmų plano ir skubios pagalbos Ukrainai. Lietuvos, Lenkijos ir kitų šalių grupės iniciatyva teiktame sprendimo pakeitime, UNESCO ir kitos su šia organizacija susijusios institucijos bei programos raginamos įgyven-

lektvinės gynybos sistemos dalis ir kartu su sąjungininkais rengiasi šalies ir viso Aljanso gynybai. NATO rengia ir nuolat atnaujina gynybos planus, kurie užtikrina kolektyvinį atsaką krizės ar konflikto metu. Reguliarios pratybos prisideda prie gynybos planų tobulinimo, siekiant visokeriopai apsaugoti Aljanso oro erdvę agresijos atveju. LR KAM

dinti visas pagalbos Ukrainai priemones kultūros paveldo apsaugos, švietimo, mokslo ir žurnalistų saugumo srityse. UNESCO generalinė direktorė įpareigota aktyviai stebėti situaciją visoje Ukrainos teritorijoje ir teikti reguliarias ataskaitas. Už šį sprendimo pakeitimą balsavo 29 Vykdomosios tarybos narės, prieš balsavo vienintelė Rusija.

Spalio 12 dieną UNESCO Vykdomoji taryba taip pat priėmė sprendimą dėl stebėsenos Kryme, kuriuo UNESCO generalinė direktorė įpareigojama toliau stebėti situaciją Rusijos aneksuotame Kryme ir teikti reguliarias ataskaitas. Už šį sprendimą balsavo 19 Vykdomosios tarybos narių, 3 šalys (Rusija, Kinija ir Mianmaras) balsavo prieš. Remiantis UNESCO duomenimis, nuo Rusijos karo prieš Ukrainą pradžios šių metų vasarį, Ukrainoje buvo sugriautas arba apgadintas 201 kultūros paveldo objektas, 2608 švietimo ir mokslo institucijos, nužudyta 10 žurnalistų.

UNESCO Vykdomosios tarybos 215-osios sesijos metu Lietuvos atstovai taip pat iškėlė žurnalistų saugumo ir lietuviškų mokyklų uždarymo Baltarusijoje problemą, aptarė situaciją Afganistane, švietimo, mokslo, kultūros, komunikacijos ir informacijos klausimus. LR URM

PAMALDOS MAŽOSIOS LIETUVOS GENOCIDO AUKOMS ATMINTI

Kauno evangelikų liuteronų Švč. Trejybės šventovėje buvo laikomos pamaldos Mažosios Lietuvos genocido aukoms atminti.

Autoriaus nuotr.

2022 m. spalio 16 d. Kauno evangelikų liuteronų Švč. Tre-

Kauno evangelikų liuteronų Švč. Trejybės parapijos klebonas kun. Saulius Juozaitis.

Autoriaus nuotr.

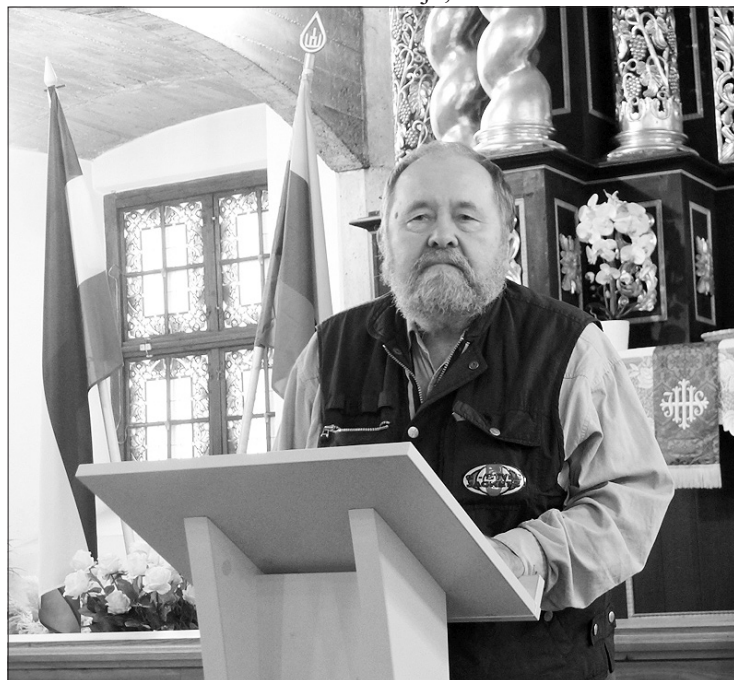
jybės šventovėje buvo laikomos pamaldos Mažosios Lietuvos genocido aukoms atminti.

Po pamaldų vyko diskusija apie Mažosios Lietuvos genocido atminimą ir pamokas ateities kartoms, kurioje dalyvavo architektai, Mažosios Lietuvos tyrinėtojai: doc. dr. **Martynas Purvinas** ir **Marija Purvinienė**, LGGRTC Strateginio vystymo ir komunikacijos skyriaus vyresnysis patarėjas, sociologas dr. **Raimundas Kaminskas**, VšĮ Karaliaučiaus lietuvių bendruomenės vadovas **Sigitas Šamborskis**, Čikagos lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapijos narys, istorikas **Ernestas Lukoševičius** bei šio renginio šeiminkas, parapijos klebonas kun. **Saulius Juozaitis**.

Pasak Marijos Purvinienės, dar XVI a. pradžioje kunigaikštis-hercogas Albrechtas Brandenburgietis, vadovaudamasis protestantizmo nuostatomis (vietos žmonių gimtosios kalbos prioritetu ir pan.), sukūrė galimybę atsirasti

lietuviškam kraštui - Mažajai Lietuvai, kuriame vietos lietu-

civilius gyventojus, pasmerkė juos žūčiai nuo bado ir ligų, bet ir ėmėsi perrašyti ilgaamžę lietuviško krašto istoriją, likviduoti jo paveldą (nuo mūrinių šventovių iki senųjų dokumentų). Išstūmus ar likvidavus krašto senbuvius, nutraukta ilgaamžė baltiškųjų tradicijų tąsa. Buvęs klestintis kraštas virto suniokota dykyne, dabar pertvarkoma savaip, stengiantis ten pavaizduoti „nuo amžių rusišką kraštą“. Pasak M. Purvinienės, daug metų tiriant Karaliaučiaus kraštą, ten teko stebėti kaip sparčiai nutautinami lietuvių (neretai ir Sibiro tremtinių) vaikai ir anūkai. Žvelgiant plačiau to krašto ir jo senbuvių naikinimas galėtų būti gretinamas su armėnų naikinimu dabartinės Turkijos teritorijoje XX a. pradžioje. Deja, sovietinio režimo nusi-

Mažosios Lietuvos tyrinėtojas doc. dr. Martynas Purvinas.

Autoriaus nuotr.

vių kalba buvo palaikoma per lietuvišką švietimą, lietuviškas pamaldas, lietuvišką spaudą ir kt. Tai leido atsirasti lietuviškosios raštijos lopšiu, kur radosi M. Mažvydo katekizmas ir kita. Antrojo pasaulinio karo pabaigoje krašte įsigalėjęs sovietinis režimas ne tik masiškai žudė

kaltimai (kaip ir juos tęsianti šiuolaikinio V. Putino režimo veikla) iki šiol dar nepasmerkė pasauliniu mastu, apie juos vis mažiau kalbama ir dabartinėje Lietuvoje.

Pasak doc. dr. Martyno Purvino, Mažosios Lietuvos genocidas - lietuvių tautą ir

civilizuotą Europą skaudžiai palietęs istorijos fenomenas, šiandien vis rečiau prisimename. Tą lėmė ir sudėtingi geopolitiniai žaidimai, painios istorinės ir kitokios aplinkybės. Antai po Antrojo pasaulinio karo steigiant Jungtines Tautas, priimant įvairius tarptautinės teisės dokumentus, savo naudai daug ką pakreipė Sovietų Sąjungos stalininis režimas - visokių nusikaltimų žmoniškumui kaltininkas, prazudęs dešimtis milijonų savų piliečių. Taip „nukenksmintą“ pasaulinę tvarką ir šiandien nepajėgia užkirsti kelio Rusijos nusikaltimams Ukrainoje.

Doc. dr. M. Purvinas pažymi, kad „rengdamas „Mažosios Lietuvos enciklopedijos“ I-III tomus, aš greta kompromituojamo termino „genocidas“ rašiau ir apie „etnocidą“ - nusi-

silpnesnius tautinių mažumų atstovus, priešinantį „svetimai“ kultūrai, viešam „svetimos“ kalbos vartojimui ir pan. Taip atsiliepdavo per šimtmečius ugdytas rusiškojo užkariautojo mentalitetas, dabartinio V. Putino režimo sėkmingai eksploatuojamas Ukrainos kare ir rengiamame kryžiaus žygyje prieš Vakarų civilizaciją. Pokariu tinkamai nepasmerkus sovietinio režimo nusikaltimų Mažajoje Lietuvoje ir kitur, šiandien susilaukiama naujų genocido protrūkių, galinčių išsklaidinti iki šiol besiklosčiusios pasaulinės tvarkos pamatus. Padėtį dabartinėje Lietuvoje apsunkina ir tam tikrų prorusiškų istorikų (kaip kad Klaipėdos universitete bei kitur) veikla, neabejotinai agresyvaus Rytų kaimyno skatinami antiva-

Mažosios Lietuvos tyrinėtoja Marija Purvinienė.

Autoriaus nuotr.

kalstamas pastangas sunaikinti tautą ar etninę grupę, įvairiais būdais naikinant jos istorinę atmintį, tapatumą, savivoką ir pan. Taip nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos sovietinis režimas stengėsi nutautinti Rusijoje ir kitur atsidūrusias lietuvių kilmės asmenų grupes ir pavienius individus. Karaliaučiaus krašte ir kitur tekdavo stebėti rusų daugumos agresyvumą, užsi puolant

karietiški ir antivalstybiniai veiksmai. Taip užuot objektyviai tyrus sovietinį genocidą ir etnocidą Mažajoje Lietuvoje stengiamasi visa tai nuslėpti, tiesiant kelius „rusiškojo pasaulio“ tvėrimui pavergiamose pasaulio šalyse.”

2006 metais spalio 16-oji LR Seimo nutarimu paskelbta Mažosios Lietuvos genocido diena.

Raimundas Kaminskas

VšĮ Karaliaučiaus lietuvių bendruomenės vadovas Sigitas Šamborskis.

Autoriaus nuotr.

LIETUVIŠKO PAVELDO PĖDSAKAIS PER SŪDUVĄ Į PUNSKĄ (LPKTS PROJEKTO „UŽ SAUGIĄ IR TVARIĄ BENDRUOMENĘ“ DALYVIŲ KONFERENCIJA)

LPKTS delegacija prie paminklo Lietuvos Nepriklausomybei.

Autorės nuotr.

2022 rugsėjo 9 – 10 dienomis Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos ir LPKTS Kauno filialo iniciatyva, vykdamas projektą „Už saugią ir tvarią bendruomenę“, organizuota išvažiuojamoji konferencija ir kelionė į Punkską. Kelionę lietuviško paveldo pėdsakais Šiaurės Lenkijoje, buvusioje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės teritorijoje, padėjo organizuoti Punsco valsčiaus viršaičio pavaduotojas Jonas Vaičiulis. Tarpautinė bendrystė su Punsco lietuvišiais užsimezgė dar anksčiau, o 2021 metų rudenį Vilniaus skyriaus ir tuometinio LPKTS Tarybos pirmininko Edvardo Strončiko sumanymu vykusiam tiksliniame susitikime aptarti tolesnio bendradarbiavimo planai. Plėtoti kultūrinius ryšius su Lenkijoje gyvenančiais lietuvišiais ėmėsi LPKTS Valdybos ir Kauno filialo pirmininkas Vladas Sungaila.

Pagal projekto veiklas – viena iš svarbiausių tikslų buvo aplankyti istorines vietas, lietuviškas įstaigas, susitikti su ten gyvenančiais buvusiais politiniais kaliniais ir tremtiniais, pristatyti LPKTS veiklą.

Į dviejų dienų kelionę pakviesti patys aktyviausi LPKTS filialų atstovai, Kauno filialo valdybos nariai, aktyvus. Džiugu, kad Alytaus, Jonavos, Gargždų, Panevėžio, Šiaulių, Šilalės, Širvintų, Šiaulių, Telšių, Ukmergės, Jurbarko, Varėnos, Elektrėnų filialų ir Vilniaus skyriaus nariai galėjo ne tik aplankyti istorines vietas, bet ir pasisemti patirties. Į kelionę su programa vyko ir Gargždų kultūros centro folkloro ansamblio „Cyrulelis“ (vad. Vidmantas Radavičius) atlikejai.

Pakeliui į Punkską per Sūduvą su šio krašto istorija, žymiomis istorinėmis vietomis ir asmenybėmis supažindino projekto vadovė Dalia Poškiene.

LR Seimo nutarimu 2022-iejį paskelbti Sūduvos metais, pažymint, kad 1422 m. pasirašius Melno taikos sutartį Sūduvos kraštas visam laikui buvo prijungtas prie Lietuvos Didžiosios

Kunigaikštystės. Šiais metais švenčiama Sūduvos krašto sušėnėjimo 600 metų sukaktis, pagerbiami asmenys, įvertinant Sūduvos reikšmę Lietuvos valstybės istorijoje, pabrėžiant šio krašto įtaką lietuvių kalbos, kultūros bei tapatybės formavimosi procesams, Lietuvos tautiniam atgimimui ir valstybingumo atkūrimui 1918 metais. Sūduvos sostine laikoma Marijampolė – septintas pagal dydį miestas Lietuvoje. Miesto įkūrėja minima grafienė Pranciška Butlerienė. Marijampolės miesto pradžia yra Kvietišio dvaras, kurį 1717 m. pastatė Prienų seniūnas Morkus Antanas Butleris ir jo žmona Pranciška Ščiukaitė-Butlerienė. Su šia vieta siejama daug istorinių įvykių bei asmenybių. Kai kurių istorikų teigimu, 1807 m. dvare lankėsi Napoleono maršalas M. Nejus, nes čia buvo imperatoriaus štabas. Dabar šioje istorinėje vietoje įsikūrusi Marijampolės kolegija. Marijampolėje veikia Palaimintojo Jurgio Matulaičio muziejus, Lietuvos prezidento K. Griniaus memorialinis muziejus, Marijampolės kraštotyros muziejus, kuris yra vienas seniausių muziejų Suvalkijoje, įsteigtas 1933 m. Lietuvos tremtiniams žinomas Marijampolės Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejus, kuriam daug

metų vadovavo buvęs tremtinys Justinas Sajauskas. Svarbus Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos istorijos muziejus, kuriame surinkta daug informacijos apie žymiausias gimnazijos auklėtinius, stovėjusius prieš Lietuvos valstybingumą, kultūros, lietuviybės ištakų (J. Basanavičių, V. Kudirką, P. Kriaučiūną, J. Jablonskį, A. J. Greimą, V. Mykolaitį – Putiną, pal. J. Matulaitį, čia besimokiusius 1918 m. Vasario 16 – osios Nepriklausomybės akto signatarus, daugybę mokslininkų ir menininkų). O 2014 m. gegužės 31 d. Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centro patalpose duris atvėrė Beatričės Kleizaitės-Vasaris menų galerija. B. Kleizaitė-Vasaris – teatralė, režisierė, pedagogė, bibliotekininė, aktyvi visuomenininkė ir kultūros veikėja, mecenatė. Jos pastangomis į Lietuvą sugrąžinta tūkstančiai lietuvių išeivijos menininkų kūrinių – Adomo Galdiko, Vytauto Kašubos, Vytauto Igno, Albino Elskaus, Viktoro Vizgirdos, Romo Viesulo, Prano Gailiaus, Vytauto Kazimiero Jonyno ir kitų autorių kūrybinis palikimas; įkurtas Kunigaikščio Gedimino paminklo šalpos fondas ir Vilniuje, prie Arkikatedros ir Žemutinės pilies valdovų rūmų pastatytas Vytauto Kašubos (1915–1997)

Šlynakiemyje, prie paminklo žuvusiems partizanams.

Autorės nuotr.

(Nukelta į 8 psl.)

kurtas paminklas Didžiajam kunigaikščiui Gediminui. Marijampolėi iš viso ji dovanojo per 400 meno kūrinių.

Marijampolė gali didžiuotis ir pačia gražiausia geležinkelio stotimi Lietuvoje. Įspūdingas raudonų plytų pastatas – puošniausias tokio funkcinio stiliaus pastatas.

Nepaprastai graži choralinė sinagoga mena ilgus šimtmečius trukusią žydų istoriją. Joje ir įkurta Beatričės Kleizaitės – Vasaris meno galerija. Būtina paminėti ir senąsias Marijampolės kapines, kur ilsisi mokytojo, poeto ir vertėjo, lietuviškos spaudos platintojo Petro Armino – Trupinėlio palaikai, šalia – ir garsaus mokytojo, knygnešio Petro Kriaučiūno bei pirmojo lietuviško istorinio romano „Algimantas“ autoriaus Vinco Pietario kenotafai (simboliniai kapai). Šiose kapinėse yra ir rašytojos Žemaitės kapas bei daug Marijonų kongregacijos Lietuvos šv. Jurgio provincijos vienuolių kapų.

Jokiame kitame Lietuvos regione nėra tiek dvarų, kiek Suvalkijoje. 1799 metais buvo įkurtas Paežerių dvaras. Šiuo metu dvaro kompleksą sudaro rūmai, oficina, Belvederio bokštas, kuriame veikia Vilkaiviškio krašto muziejus ir gražus parkas. Čia saugomas ir žymios Lietuvos menininkų mecenatės, gyvenusios išeivijoje (JAV), Magdalenos Stankūnienės kūrybinis palikimas. Paminėtinas svarbus Sibiro tremtinys Kristupas Marija Švirnickas, kuris buvo ištremtas dar 19 a. viduryje. Jo atminimą mena koplytstulpis netoli Varnupių piliakalnio.

Kelionės metu apžvelgta ir projektinė veikla bei pristatyta „Lenkijos programa“.

Pirmasis susitikimas – Punsco valsčiuje. Atvykusius supažinti su valsčiaus istorija pakvietė viršaitis Vytautas Liškauskas. Jaukioje salėje su veikiančiomis ekspozicijomis,

pasakojančiomis apie „Aušros kelią“, Punsco valsčiaus žmonės V. Liškauskas plačiai apžvelgė šio krašto istoriją, kultūrą, švietimą. Lenkijos Ministrų Tarybos nutarimu 1952 m. birželio mėn. 25 d. Seinų valsčiaus pagrindu įkurtas Punsco valsčius, kuris laikomas vienu svarbiausių lietuvių kultūros centrų Lenkijoje. Čia veikia lietuviškas skansenas, kuriame kasmet vyksta Klojimo teatrų festivalis, yra Juozo Vainos etnografinis muziejus, Punsco istorijos muziejus, tradicinės aprangos paroda Senojoje klebonijoje, Lietuvių kultūros namai, Lietuvių liaudies kultūros centras, Kovo 11-osios licėjus lietuvių dėstomąja kalba, lietuvių dvisavaistraščio „Aušra“ redakcija, „Aušros“ leidykla bei knygynėlis. Punska miesto teises gavo tarp 1597 ir 1606 m. Dabar Punske gyvena apie 1200 žmonių: apie 80 proc. lietuviai, o likusieji – lenkų tautybės.

Sudėtinga šio krašto istorija, daugiausia lietuvių, kalbančių dzūkų tarpe, gyvena pačiame Punske ir aplinkiniuose kaimuose: Giluičiuose, Kreivėnuose, Punske, Valinčiuose, Šilainėje, Smalėnuose, Seinuose, Vygriuose. Prie pat Punsco, Šilainės kaime, yra Prūsų-Jotvingių gyvenvietė. Kaip pavadinimas ir byloja, tai yra anksčiau viduramžių gyvenvietės rekonstrukcija, kurią sudaro šventykla, piliakalnis su pilaite, amatininkų nameliai. Lenkijoje daug nuostabių lankytinų vietų, susijusių su Lietuva. Knygnešių kelius mena paminklas Vincui Markevičiui, ženklintas akmuo Kreivėnuose, paminklinis akmuo Punsco apylinkių knygnešiui Povilui Matulevičiui, medinis paminklas Vincui Kaminskui iš Kampuocių kaimo.

Kelionėje papasakota apie Vygrius, Seinus, Vidugirius, priminta ir Berznyko (Beržininkų) kaimas, kurio senosiose kapinėse – Daliutės Onos Matulaitės paminklas 1920 m. žuvusiems kariams „Ramybė“ atspindi sudėtingus Lietuvos ir Lenkijos santykius, bei paminklas laisvės kovotojams.

Įspūdingas susitikimas buvo Kovo 11-osios licėjuje. Lietuviškas licėjus Punske veikia nuo 1956 metų. Tai vienintelė Lenkijoje vidurinė mokykla lietuvių dėstomąja kalba, tai ir išskirtinė mokymo įstaiga, nes jos istorijoje atsispindi ir dabartinės Lenkijos lietuvių bendruomenės istorija. Nuo pat mokyklos įkūrimo licėjaus bendruomenė tapo Lenkijos lietuvių bendruomenės visuomeninės veiklos branduoliu. Kovo 11-osios licėjus įvertintas už lietuvių kultūros plėtrai ir visuomenės pažangai svarbių lituanistikos projektų įgyvendinimą, rūpinimąsi lituanistiniu

LOS ANDŽELO LIETUVIŲ DIENOS

Spalio 1-2 d. Lietuvos Respublikos generalinis konsulas dalyvavo 36-osiose Los Andželo Lietuvių dienose.

Sveikinimo žodyje renginio svečiams ir dalyviams generalinė konsulė **Laima Jurevičienė** išskirtinį dėmesį skyrė Ukrainos kovai prieš neišprovokuotą ir nepateisinamą Rusijos agresiją, padėjo lietuvių diasporai JAV už teikiamą paramą Ukrainai bei pabrėžė tęstinės paramos šiai šaliai, kovojančiai už visos Europos laisvę, svarbą.

Generalinė konsulė taip pat įteikė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos garbės ženklą „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ medalį aktyviam

JAV lietuvių bendruomenės tarybos nariui, buvusiam ilgametei Los Andželo lietuvių bendruomenės pirmininkui, Lietuvių dienų komiteto pirmininkui **Raimundui Šilkaičiui**.

Generalinio konsulato stendo svečiai galėjo užduoti rūpimus klausimus konsulato darbuotojams, gauti informacinių leidinių apie Lietuvą. Teisingai atsakiusieji į viktorinos klausimą apie Lietuvos istoriją ar kultūrą gavo lietuvišką dovanėlę.

Generalinio konsulato kvietimu iš Lietuvos į renginį atvykusi tautodailininkė, karpinių meistrė **Laimutė Fedosejeva** papuošė konsulato stendą unikaliais popieriaus karpiniais. Visi Lietuvių dienų svečiai turėjo unikalią galimybę daly-

Spalio 1-2 d. Lietuvos Respublikos generalinis konsulas dalyvavo 36-osiose Los Andželo Lietuvių dienose. **LR URM**

vauti L. Fedosejevos vedamoje karpymo meno pamokose generalinio konsulato stende.

Los Andžele vykstančios Lietuvių dienos yra tradicinis, kasmet pirmąjį spalio sa-

vaitgalį vykstantis renginys, kuriame dalyvauja lietuviai verslininkai, amatininkai, lietuvių organizacijos, galima paragauti lietuviškų šaltibarščių ar cepelinų. Muzikinėje pro-

gramoje dalyvauja JAV lietuvių kolektyvai ir svečiai iš Lietuvos. Renginių organizuoja Los Andželo lietuvių bendruomenė ir Lietuvių dienų 2022 komitetas. **LR URM**

LONDONE ĮTEIKTI APDOVANOJIMAI „UŽ PASAULIO LIETUVIŲ NUOPELNUŠ LIETUVAI“ IR SVEIKINIMAI BENDRUOMENEI SU 75 METŲ JUBILIEJUMI

Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės (JKLB) Londono 1-ojo skyriaus 75 metų jubiliejus renginyje. **Tautvydo Vedecko nuotr.**

2022 metų spalio 1 d. Lietuvos ambasadorius **Eitvydas Bajarūnas** dalyvavo iškilmin-

game Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės (JKLB) Londono 1-ojo skyriaus 75

metų jubiliejus renginyje. Šventinio vakaro metu ambasadorius Eitvydas Bajarūnas

ilgametei Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės narei - Londono 1-ojo skyriaus pirmininkei **Birutei Gelumbauskienei** įteikė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos garbės ženklą „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ už ypatingus nuopelnus puoselėjant lietuvių ir indėlių nepriklausomos Lietuvos kūrimą.

Birutė Gelumbauskienė jau beveik 20 metų yra viena aktyviausių JKLB narių, 9 metus eina Londono 1-ojo skyriaus pirmininkės pareigas, yra ypatingai aktyvi labdaringoje veikloje, užsiima švietėjiška veikla, o taip pat yra ilgametė folklorinio ansamblio „Saduto“ narė.

Nuoširdžiai sveikindamas visus Jungtinėje Karalystėje gyvenančius lietuvius ir Lietuvos bičiulius su garbingu ir įspūdingu Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės Londono 1-ojo skyriaus 75 metų jubiliejumi, ambasadorius džiaugėsi ilgus metus

Londono gyvuojančia lietuviškumo dvasia ir dešimtmečius aktyviai puoselėjama lietuvišką veiklą.

„Šio garbingo jubiliejaus proga turime prisiminti, jog nėra nieko, kas galėtų palaužti mūsų galingą visame pasaulyje esančią lietuvių bendruomenę, nes mus visus jungia meilė Lietuvai. Jau 75 metus esate ypatingai svarbi Globalios Lietuvos dalis ir oriai puoselėjate Lietuvos kultūrą ir turtingas mūsų tradicijas“, – sakė ambasadorius.

Renginyje prisiminti buvę JKLB Londono 1-ojo skyriaus nariai ir vadovai, už tautinių tradicijų ir folkloro puoselėjimą pagerbti **Ligita, Kostas ir Ignas Malinauskai**, o seniausiajam Londono 1-ojo skyriaus nariui **Česlovui Pranskevičiui** įteikta atminimo dovana.

Londono 1-asis skyrius – seniausiai veikiantis JKLB skyrius, įkurtas dar 1947 metais ir sėkmingai veiklą tęsiantis iki šiol. **LR URM**

ROGALANDO VAIKŲ IR LAISVALAIKIO CENTRAS „DRAUGYSTĖ“ ŠVENČIA DEŠIMTMEČĮ

Veiklos dešimtmetį švenčiantį Rogalando vaikų laisvalaikio centrą „Draugystė“ spalio 1 d. vykusios šventės metu pasveikinęs Lietuvos Respublikos ambasadorius Norvegijoje **Jonas Mažeika** pasidžiaugė sėkminga šios lituanistinės mokyklos veikla, padėjo mokyklos mokytojams už jų kilnų darbą ir pastangas, prisidedančias prie lietuvių puoselėjimo, mokyklos mokiniams linkėjo kūrybiškumo ir žingeidumo.

Sveikinimą Rogalando vaikų laisvalaikio centrui „Draugystė“ atsiuntė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras **Gabrielius Landsbergis**, kuris padėko-

jo už atsidasimą puoselėjant lietuviškos veiklos tradicijas ir tvirtą siekį stiprinti Norvegijoje gyvenančių tautiečių bendrystę ir ryšį su Lietuva.

Rogalando vaikų laisvalaikio centrą „Draugystė“ šaunios sukakties proga sveikino ir spektaklį vaikams dovanojo Veslando lietuvių bendrijos teatro trupė.

Ambasadorius J. Mažeika taip pat susitiko su Rogalando lietuvių bendrijos pirmininku **Sauliumi Trepekūnu** ir bendrijos nariais, aplankė šiemet atidarytus Lietuvių namus. Ambasadorius taip pat lankėsi Sandnese vykusiose savanorystės dienose, kuriose dalyvavo Rogalando

lietuvių liaudies šokių kolektyvas „Jorė“, ir pasidžiaugė aktyvia šio kolektyvo veikla pristatant Lietuvą.

Ambasadorius J. Mažeika susitiko su Lietuvos garbės konsulu **Rogalande Toru Almu**, kuriam padėjo už aktyvų bendradarbiavimą su lietuvių bendrija ir visokeriopą paramą lituanistinei mokyklai „Draugystė“, kuriai dešimtosios sukakties proga garbės konsulas skyrė reikšmingą finansinę paramą.

LR URM

Rogalando vaikų laisvalaikio centrą „Draugystė“ šventės metu pasveikino LR ambasadorius Norvegijoje Jonas Mažeika (dešinėje). **LR URM**

(Atkelta iš 6 psl.)

**LIETUVIŠKO PAVELDO
PĖDSAKAIS PER
SŪDUVĄ Į PUNSKĄ**

paveldu ir jo sklaida bei už aktyvią lituanistinę veiklą užsienyje. 2019 m. gruodžio 9 d. Valdovų rūmuose „Už lietuvių kultūros plėtrai ir visuomenės pažangai svarbių lituanistikos projektų įgyvendinimą, rūpinimąsi lituanistiniu paveldu ir jo sklaida bei aktyvią lituanistinę veiklą užsienyje“ Žodžio laisvės gynėjos, labdaros organizatorės Felicijos Bortkevičienės (1873–1945) atminimą įamžinanti Kalbos premija skirta Punsco lietuvių Kovo 11-osios licejui, direktoriui Alvydui Nevuliui.

Licėjaus salėje, dalyvaujant gimnazistams, mokytojams, direktorius papasakojo apie licejaus istoriją, mokinių ir mokytojų pasiekimus. Licėjaus mokiniai ir mokytojai aktyviai dalyvauja lietuvių kultūros namų veikloje, rašo straipsnius leidiniui „Aušra“ bei žinių portalui www.punskas.pl renka tautosaką, vaidina, rengia šventes. Kovo 11-osios licejus Punske nuosekliai vykdo savo misiją – puoselėja lietuvių kalbą, rūpinasi bendruomenės tautine tapatybe, ryšių su Lietuva ir užsienyje gyvenančiais lietuviais palaikymu.

Vyresniųjų klasių moksleiviai parodė mini spektaklį, skirtą Gedulo ir vilties dienai minėti. Apie istorines lietuvių, lenkų likimų dienas kalbėjo ir LPKTS Valdybos pirmininkas Vladas Sungaila. Lietuvių delegacija licejaus bibliotekai padovanojo LPKTS išleistų knygų, savitraščio „Tremtinys“ numerių. Prasmingos, jaudinančios akimirkos buvo, kai apie tremtį, patirtus išgyvenimus ir kovas pasakojo legendinė Šilalės filialo pirmi-

Punsco viršaičio pavadootojas Jonas Vaičiulis prie senosios klebonijos muziejaus.

Autorės nuotr.

ninkė Teresė Ūksienė, Antanas Rašinskas. Apie šių šilališkių gyvenimą pasakojo ir aktyvi filialo veikėja Loreta Kalnikaitė. Apie ankstyvos vaikystės potyrius jautriai prisiminimais dalijosi Jonavos filialo pirmininkė Irena Tamoševičienė. Viešnagės licejyje metu aplankytas licejaus muziejus, kurio eksponatai liudija ne tik apie mokyklos pasiekimus, istoriją, bet ir dalyvavimą įvairiuose tarptautiniuose renginiuose, ryšius su kitomis institucijomis Lenkijoje ir Lietuvoje.

Atsisveikinę su svetingais licejaus mokytojais, pasukome link Punsco istoriją menančių objektų. Aplankytas *buities muziejus - skansenas*. Tai XIX-XX amžiaus kaimo sodyba, pastatyta kairėje kelio į Seinus pusėje. 1986–1992 m. iš Vaitakiemio perkelta XIX-XX a. kaimo sodyba, susidedanti iš kelių pastatų: gyvenamojo namo, klojimo (kluono), tvarto ir svirno. Visuose pastatuose yra minėtų amžių eksponatų – senovinių namų apyvokos ir ir žemės ūkio rakandų. Skansene vyksta Klojimo teatrų festivalis ir liaudies ansamblių koncertai. Etnografinio muziejaus pastatas turi dvi paskirtis: muziejinę vertę ir kartu sudaro neblogas

klojimo teatro patalpas.

Sugrįžusią į miesto centrą, „tremtinių delegaciją“ pasitiko valsčiaus viršaičio pavadootojas Jonas Vaičiulis. Jis papasakojo apie Punsco valsčių, apie pastarųjų metų rūpesčiu Prie Punsco Švč. Mergelės Marijos Dangun ėmimo bažnyčios, buvusioje 100 metų menančioje klebonijoje, įkurtas muziejus „Senoji klebonija“. Akį traukė senoviniai namų apyvokos daiktai, baldai, audiniai, juostos, moliniai ir keraminiai indai, drožiniai, kalvystės pavyzdžiai, margučių kolekcija, Žolinės vainikai, sodai ir kt. Smalsiai apžiūrėję muziejų, prie bažnyčios šventoriaus jau laukė nepailstanti istorijos mokytoja – krašto istorijos žinovė. Iš jos pasakojimų sužinojome, papildėme žinias apie Punsco Švč. Mergelės Marijos Dangun ėmimo bažnyčią: pradžioje ji buvo medinė ir ne kartą kentėjo nuo gaisrų, kol galiausiai XIX a. pabaigoje ji buvo visiškai renovuota ir medinės vietoje pastatyta mūrinė. Vos pastatius pirmąją medinę bažnyčią, LDK kanceliarija išleido dokumentą, draudžiantį Punsco bažnyčioje kunigauti lietuviškai nemokančiam kunigui. Tvarka bažnyčioje ir joje kunigavusių kunigų tautybė dažnai keitėsi. Būta laikotarpių, kai bažnyčioje buvo draudžiama lietuvių kalba. Dabar Švč. Mergelės Marijos Dangun ėmimo bažnyčioje pamaldos vyksta tiek lietuvių, tiek lenkų kalbomis. Bažnyčia ypatinga tuo, kad jos vidaus sienos puoštos lietuviškų tautinių juostų ornamentais, o už šventoriaus stovi keli lietuviški koplytstulpiai. Vėliavomis išpuoštoje bažnyčioje visi klausėsi gidės pasakojimo, ansamblio „Cyrulelis“ dalyviai sugiedojo keletą sakralinių giesmių.

Įsimintinas apsilankymas Punsco lietuvių kultūros namuose. Juose lietuviškas tradicijas saugoja ir skleidžia įvairūs kolektyvai: pasiekimais garsėjantis mišrus choras „Dzūkija“, kaimo kapela „Klumpė“, šokių grupė „Vyčiai“, choreografinis kolektyvas „Jotva“, vaikų liaudies meno studija „Puniukai“.

Čia veikia ir 1997 metais įkurtas Etnografinis muziejus.

Jo įkūrėjas Juozas Vaina eksponatus pradėjo rinkti dar 1968 metais. Dabar rinkinį sudaro daugiau kaip du tūkstančiai eksponatų. J. Vaina ne tik surinko, suvežė eksponatus, bet eidamas per kaimus, gyvenvietes, užsirašinėjo pasakojimus, padavimus. Muziejuje

yra Punsco krašto materialinės kultūros eksponatai, senovės kaimo moterų darbus ir gyvenimą vaizduojanti paroda. Įdomi didelė monetų kolekcija, raštijos paminklai bei lietuvių lakūnų Dariaus ir Girėno memorialinė salė.

Toliau keliavome laisvės kovotojų keliais. Vos keli kilometrai nuo Punsco, Kampuočių kaime, šalia Pečiulių sodybos – milžiniškas akmuo su metaliniu kryžiumi ir saulute. Užrašas „Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimui 1990 03 11.“ Sodybos šeimininkas Juozas Pečiulis papasakojo apie sumanytą pastatyti paminklą. Jis buvo atidengtas 1991 m. kovo 11 dieną – kada Lietuva šventė savo atkurtos Nepriklausomybės pirmąsias metines.

Dar vienas istorinis paminklas, menantis partizaninę kovą, lietuvių ir lenkų kovas išsivaduojant iš sovietinių okupantų - Šlynakiemyje. Netrukdytė nė rudeniška dulksna pasiekti kalnelį, kur tragišką dviejų kovotojų žūtį mena išlikę bunkeriai. Prie paminklo garbės sargyboje stovėjo Kovo 11-osios licejaus moksleiviai, LPKTS atstovai su vėliavomis. Trispalvę gėlių puokštę nuo Tremtinių padėjo LPKTS valdybos pirmininkas Vladas Sungaila. Sugiedotas himnas, Punsco ansamblio „Tėviškes aidai“ (vad. Gediminas Kraužlys) ir Gargždų ansamblio „Cyrulelis“ sugiedojo giesmes. Tragišką partizanų žūtį priminė „Aušros“ leidyklos direktorius, daugelio knygų autorius Sigitas Birgelis. Jis pasakojo, kad „paskutinį kartą Jurgis Kriščiūnas-Rimvydas prasiveržė per Lenkijos-Lietuvos TSR sieną 1949 m. balandžio mėnesį. Prasiveržimo metu keli partizanai žuvo, Rimvydas buvo sužeistas. Rugsėjo mėnesį kartu su trimis partizanais bandė veržtis į Vakarus, bet nesėkmingai. Po to jis su savo adjutantu Vytautu Prabuliu-Žaibu išsikasė slėptuvę Šlynakiemyje, Jakimavičių pušynėlyje ir buvo ten iki tragiškos žūties. Rimvydą ir Žaibą išdavė du partizanų ryšininkai. Vienas iš jų, slapyvardžiu Mažasis, sutiko bendradarbiauti su saugumu. Jam buvo pavesta susekti J. Kriščiūno slėptuvę, ir jam tai

pavyko. Galiojo nerašyta taisyklė, kad ryšininkas nieiško partizanų. Jei taip atsitinka, partizanai tokį žmogų nušauna kaip provokatorių. J. Kriščiūnas pasigailėjo ryšininko ir jį paleido. Partizanai nujausdami artėjantį pavojų gruodžio 14-osios naktį išsikasė slėptuvę Šilainėje. Parvyčiais, gruodžio 15-ąją, jie sugrįžo į Šlynakiemį pasiimti ginklų ir kitų daiktų. Kas vyko toliau, žinome iš IPN išslaptintų saugumo dokumentų, liudininkų bei kitų žmonių pasakojimų. Partizanų suėmimo užduočiai atlikti pasitelkta 345 kariai, saugumo darbuotojai bei milicijos pareigūnai. Svarbiausia užduotis buvo suimti J. Kriščiūną-Rimvydą gyvą. Išsamiai apie akciją pasakoja mums 2009 m. IPN išslaptintas dokumentas „Atlikto operacinio plano likviduojant lietuvių žvalgybos gaują raportas“: [...] Tuo pačiu buvo pastebėta, kad per mažą plyšelį sklinda dūmai. Grupė atsargiai ilgais vėzdais pradėjo atidengti angą, tuomet iš bunkerio banditai paleido keletą šūvių [...]. Po kelių minučių šturmuojanti grupė, nepaisydama šūvių, nuplėšė dureles ir atidengė angą į bunkerį. Banditai ėmė intensyviau šaudyti. Šturmuojančios grupės vadas šovė kelias raketas į vidų, bandydamas padegti bunkerį. Jis, norėdamas parodyti partizanams, kad ugnies persvara ne jų pusėje, įsakė kareiviams šaudyti, taikant pro slėptuvę“.

Skaitytojams reikia priminti, kad apie Jurgį Kriščiūną išleista Ritos Pauliukaitienės knyga „Jurgis Kriščiūnas-Rimvydas ir jo artimieji“ - apie Kriščiūnų giminę bei Laisvės kovotoją (knygą išleido Punsco „Aušros“ leidykla).

Svetingi Punsco valsčiaus vadovai ir aktyvas surengė nuotaikingą vakaronę, susitikimą su Punske gyvenančiais tremtiniais. Kita diena buvo skirta pažintinei išvykai po lietuvių ir lenkų istorines vietas, pažinčiai su Augustavu ir įspūdingam plaukimui garsiais kanalais.

Skaitytojams bus įdomu paskaityti ne tik apie LPKTS prasmingą išvyką, bet ir artimiausiu metu svetainėje www.punskas.pl išklausti reportažo, kurį, ruošia internetinio portalo punskas.pl žurnalistė Rimantė Pauliukaitytė, VDU Bendrosios komunikacijos specialybės magistras studijų student, ir Sigitas Birgelis.

Turininga ir prasminga kelionė visiems dalyviams liks įsimintina, praturtinusi ne tik žinias apie Punske ir jo apylinkėse gyvenančius lietuvius, kurie kiek įmanydami siekia išsaugoti savo tautiškumo ženklus, bet ir pasimokyti įvertinti ir išsaugoti savo tautinį palikimą.

Dalia Poškienė, LPKTS kultūros vadybininkė, projekto vadovė

J. Vainos muziejus.

Autorės nuotr.

PASAULINĖ VYTAUTO MIŠKINIO KŪRINIO PREMĖRA TOKIJUJE

Spalio 14 d. žymiojoje Tokyo Opera City Toru Take-mitsu salėje įvyko kompozitoriaus, chorvedžio, pedagogo prof. Vytauto Miškinio ciklo vaikų chorui „Keturi žvilgsniai į dangų“ pasaulinė premjera.

Garsaus japonų chorvedžio Ko Macušita (Ko Matsushita) užsakymu sukurtas prof. Vytautas Miškinio kūrinys pristatytas koncerte „Ko Macušita ir pasaulis. Mūsų laikmečio kompozitorių paroda“, skirtame pažymėti japonų maestro 60-mečio jubiliejų. Kūrinį atliko Ko Macušitos vadovaujamas vaikų choras „Minamino Kids Singers“ ir pianistas Kacunoris Maeda (Katsunori Meda). Iš viso koncerte pirmą kartą nuskambėjo specialiai šiai progai parašytų šešiolikos iškilių kompozitorių iš Europos, Azijos, Australijos choriniai kūriniai. Prieš koncertą prof. Vytautas Miškinis kalbėjo, kad jam didelė garbė būti pasaulio kompozitorių

lyderių apsuptyje ir dalyvauti šiame išskirtiniame koncerte: „Visi pristatomi kūriniai išties vertingi, jau publikuoti japonų leidyklos Edition ICOT, išleisti ir dviejų kompaktinių plokštelių albumu.“

Lietuvių kompozitoriaus ciklą sudaro keturios dalys pagal Ko Macušitos parinktas Christinos Rossetti, Naoko Kudo eiles anglų kalba ir Šv. Ambraziejaus lotyniškus tekstus: „Kas matė vėją“, „Amžinybė“, „Žvaigždėtą naktį“ ir „O lux“. Trys dalys atliekamos su fortepijono pritarimu, o dalis lotynišku tekstu – a cappella. Trečiojoje dalyje panaudotas lietuvių liaudies dainos „Išjojo sodauto“ motyvas, atliekamas dviejų balsų kaip sutartinė, o žemesnieji balsai imituoja skudučius. Pasak prof. Vytauto Miškinio, lotynišką tekstą pridėjęs prie ciklo norėdamas išreikšti Dangiškąjį ir Dieviškąjį visatos pradą. Kūrinys atspindi keturis skirtingus žvilgsnius į

Vytauto Miškinio kūrinio pasaulinė premjera Tokijuje.

Atsushi Yamaguchi nuotr.

dangų, įskaitant Saulės šviesos Amžinybę. Kompozitorius pabrėžė stengęsis parašyti kūrinį, įdomų jį atliekantiems vaikams.

Lietuvių ir japonų chorvedžius, kompozitorius sieja ilgametė kūrybinė draugystė, užsimezgusi 2008 m., kai Vytautas Miškinis dalyvavo Latvijos choro „Kamer“ ir jo

vadovo Mario Sirmais iniciuotame „Pasaulio dainos apie saulę“ projekte ir parašė jam kūrinį. Vėliau lietuvis kompozitorius kūrė Ko Macušitos prašymu chorams Japonijoje, bendravo festivaliuose bei chorų konkursuose Singapūre, Lenkijoje, Japonijoje, kitose šalyse. Ko Macušita rengė dirigavimo ir kūrybos

kursus Lietuvoje, jo kūriniai skambėjo valstybinio choro „Vilnius“ autoriniame Ko Macušitos koncerte šv. Kotrynos bažnyčioje.

Prof. Vytauto Miškinio vadovaujamas berniukų ir jaunuolių choras „Ažuoliukas“ Japonijoje iš viso lankėsi septynis kartus ir surengė 150 koncertų. **LR KM**

PATEIKTOS REKOMENDACIJOS DĖL EFEKTYVESNĖS LIETUVOS KULTŪROS SKLAIDOS UŽSIENYJE

Menininkų mobilumas.

pixabay.com

2022 metais Kultūros ministerijos užsakymu, dalyvaujant Lietuvos kultūros tarybai, buvo atliktas tyrimas „Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje tikslinių priemonių ir jų poveikio vertinimas“. Pagrindinis tyrimo tikslas buvo ištirti šias priemones, įgyvendinti išsamias konsultacijas su kultūros sektoriaus atstovais bei pateikti išvadas ir rekomendacijas dėl Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje strategijos įvairiose kultūros srityse bei geografinėse teritorijose.

Pagrindinis dėmesys skirtas Lietuvos kino centro, Lietuvos kultūros instituto, kultūros atašė ir Lietuvos kultūros tarybos tikslinėms finansavimo priemonėms, susijusioms su kultūros sklaida užsienyje. Tyrimas parodė, kad Lietuvos kultūros sklaidai užsienyje tikslinėms priemonėms skiriami resursai yra riboti ir per metus siekia apie 1 mln eurų. Lietuvos

kultūros tarybos programos, analizuotos tyrime (išskyrus Venecijos bienales), apima apie 3 mln. 500 tūkst. eurų per metus, tačiau jos skiriamos projektams, įgyvendinamiems Lietuvoje ir užsienyje, tad Lietuvos kultūros tarybos pateikiami duomenys apie vykdomus kultūros sklaidos projektus užsienyje nesudaro galimybės įvertinti vykdomų programų tikslingumo ir finansuojamų projektų poveikio bei efektyvumo.

Duomenys rodo, kad pagal kultūros sklaidos sritis tarptautiškiausios sritys yra kinas, turintis šiai sričiai skirtą instituciją – Lietuvos kino centrą, ir vizualieji menai (įtraukiant dailę, fotografiją bei tarpdisciplininius menus), bene trečdaliu mažiau aktyvios yra literatūra ir leidyba, teatras, šokis, cirkas ir muzika. Nedidelis aktyvumas tarptautiniu mastu vykdomose tikslinėse kultūros sklaidos užsienyje priemonėse

stebimas dizaino bei archyvų ir bibliotekų srityse.

Pagal kultūros sklaidos svarbiausios valstybės įvairiems kultūros sektoriams, tampa tikslu daugiau nei pusei projektų, yra Europos Sąjungos valstybės (be Skandinavijos šalių ir kaimyninių valstybių): Vokietija, Italija, Prancūzija, toliau rikiuojasi kaimynės Lenkija, Baltijos šalys ir anglakalbės Jungtinė Karalystė, Jungtinės Amerikos Valstijos bei Kanada. Tolesnės plėtros potencialas išvelgiamas stiprinant esamas kryptis ir daugiau dėmesio skiriant Skandinavijai, taip pat dažnai kaip potencialios rinkos minėti Nyderlandai, Ispanija bei Japonija.

Atliekant tyrimą taip pat diskutuota dėl strateginių kultūros sklaidos užsienyje renginių, tarp kurių dažniausiai minėtos Venecijos bienalės (meno ir architektūros), Frankfurto ir Londono knygų mugės, Kanų kino festivalis ir Berlinalė, Milano dizaino savaitė bei Talino muzikos savaitė.

Su Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje tikslinių priemonių ir jų poveikio vertinimo išvadamis ir rekomendacijomis ir tyrimo santrauka lietuvių ir anglų kalbomis galima susipažinti Lietuvos kultūros tyrimų duomenų bazėje.

LR KM

FLANDRIJOS MUZIKOS FESTIVALYJE – M. K. ČIURLIONIO KVARTETO KONCERTAI

Kūrinius flamandų kalba pristatė žinomas Belgijos žurnalistas, muzikologas Kurtas van Eeghemas. Nuotraukoje M. K. Čiurlionio kvartetas pristatymo metu. **LR KM**

Rugsėjo 17 d., šeštadienį, Gento mieste Belgijoje prasidėjo 65-asis Tarptautinis Flandrijos muzikos festivalis ir miesto šventė „OdeGand“. Festivalyje – išskirtinis dėmesys Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrybai.

Pirmąją festivalio dieną įvairiose Gento salėse ir atvirose miesto erdvėse grojo atlikėjai iš įvairių šalių, skambėjo klasikinė muzika, tango ir džiazas. Tarptautinio festivalio svečiai – M. K. Čiurlionio kvartetas, kuris pakerėjo publiką lietuvių klasiko muzikos atlikimu.

Kūrinius flamandų kalba pristatė žinomas Belgijos žurnalistas, muzikologas Kurtas van Eeghemas. Prieš keletą metų kultūrologas tiek susižavėjo M. K. Čiurlionio kūryba ir asmenybe, kad parašė knygą „Lietuva: kelionė į nepažintą“, o šį mėnesį flamandų kalba publikavo jau antrąją savo knygą, skirtą garsiojo Lietuvos kompozitoriaus kūrybai.

Festivalio atidaryme apsilankę Lietuvos ambasadorė Belgijoje Rita Kazragienė,

Lietuvos garbės konsulas Gento baronas Jeanas Jacques'as Hausas ir Lietuvos kultūros politikos atašė Europos Sąjungoje Vida Gražienė susitiko su Flandrijos festivalio vadovais, aptarė ilgalaikį dvišalį bendradarbiavimą pristatant Lietuvos muzikinę kultūrą Flandrijos regione. Ambasadorė R. Kazragienė taip pat pasveikino muzikologą K. van Eeghemą naujosios knygos, skirtos M. K. Čiurlionio kūrybai, pasirodymo proga.

Lietuvos ir Flandrijos vyriausybių bendradarbiavimo sutartis buvo pasirašyta 1996 metais. Ši sutartis atvėrė vartus bendradarbiauti ekonomikos, verslo, mokslo bei kultūros srityse, dėstytojų ir studentų mainams, sutarties pagrindu veikia Jungtinis Lietuvos ir Flandrijos komitetas, užtikrinantis bendradarbiavimo programų įgyvendinimą.

M. K. Čiurlionio kvarteto koncertai Flandrijos festivalyje organizuoti bendradarbiaujant su Lietuvos nacionaline filharmonija ir Lietuvos kultūros institutu. **LR KM**

UKRAINIEČIŲ MENININKŲ PARODA „PERGALĖS KAINA – GYVYBĖ“

Ukrainiečių šeima parodos atidaryme.

Autorės nuotr.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) patalpose rugsėjo 2 d. atidaryta paroda „Pergalės kaina – gyvybė“. Ši paroda – apie karą Ukrainoje, apie jausmus, kuriuos išgyvena milijonai žmonių, vienaip ar kitaip nukentėjusių nuo karo. Daugelis neteko namų, darbo, artimųjų ir draugų, prarado sveikatą, pateko į nelaisvę, gyveno apšaudomi. Parodoje eksponuojami kūriniai apie Ukrainos gynėjų – Ukrainos kariuomenės – atsparumą, drąsą ir patriotiškumą.

Parodos iniciatorė - Elvira Drozdova. Atidarant parodą, Elvira Drozdova kalbėjo, kad ši paroda – didžiulė atsakomybė savo šaliai ir žmonėms. Didžioji dalis čia pristatomų kūrinių sukurti nuo karo Ukrainoje pradžios. Dalis jų jau buvo pristatyti Ukrainoje, kitose ES šalyse.

Pristatydama parodos autorius, jos iniciatorė jaudinančiai kalbėjo apie netektis, apie karą, kurio pradžią laiko nuo Krymo okupacijos - 2014 metų. Ukraina yra Europos skydas ir ji toliau kovoja visuose frontuose: kariniame, kultūros ir meno. Meninis frontas taip pat yra ginklas Ukrainos pergalei.

Talkinant vertėjai iš ukrainiečių kalbos, pristatyti parodos autoriai. Gausūs Antono Logovo darbai žinomi visame pasaulyje, šiais metais parodose apie karą Ukrainoje jis dalyvavo daugelyje Europos Sąjungos šalių, JAV, Sakartvele ir Ukrainoje. Kitas autorius - Aleksejus Kustovskis, žinomas daugelyje šalių. Jo darbai – tarsi animaciniai filmai, kurie leidžia pamatyti, kas vyksta, pajusti atsakomybę, pajusti karo nešamą skausmą ir baimę. A.Kustovskio organizuojamas *flash mobs* parlamento laikraštys „Ukrainos balsas“ pristato įvairių šalių

autorių kūrinius ir kiekvienas gali su jais susipažinti šio leidinio svetainėje.

Menininko Andriaus Jarmolenko darbai žinomi tiek Ukrainoje, tiek užsienyje. Jo sukurti plakatai tiksliai ir glaustai išreiškia realybę. E. Drozdova papasakojo apie parodos rengimą, suirašinėjimą su autoriumi, kai jis buvo karo zonoje. Parodoje eksponuojami ir Anastasijos Ponomariovos darbai iš Mariupolio. Tik prasidėjus karui, kūrėjai pavyko pasitraukti į Ukrainos vakarus. Jos darbų serija apie Mariupolį negali palikti abejingų.

Elvyra Drozdova pristatė ir savo darbus. Jie ne kartą buvo eksponuoti įvairiose Kauno erdvėse. Parodoje, kurią organizavo menininkė, eksponuojami nauji jos kūriniai. Nors akrilinais dažais ant drobės kuria nuostabius ornamentinius piešinius, parodoje Elvira eksponavo akvarele pieštus darbus. Antai viename ji vaizduoja žuvusiųjų Ukrainos karių sielas, kitame lengvai plevenančią žvakę. Tačiau didžioji dauguma menininkės piešinių atkartoja realias, realių žmonių istorijas. Iš vieno paveikslo žvelgia jauna mergina, po okupantų atakos netekusi abiejų kojų ir beveik visų rankų pirštų. Jos ir išrinktojo santuoka įvyko ligoninėje. Pasipuošusios balta suknele nuotakos mylimasis nepaleido iš rankų. Kitame paveiksle Elvira pavaizdavo draugės sūnų, paskutinę dieną besisupantį savo kieme, Mariupolyje. Dar kitame - Bučos skerdynių akimirkos, prie kieme iškilusio kauburėlio stovintys, mamos gedintys trys vaikai ir viena iš daugelio metro stočių, kuriose glaudėsi tūkstančiai ukrainiečių, besislapstančių nuo raketų.

Vienas paveikslas apie Ukrainos pergalės siekį sukurtas

Elonos Drozdovos - Eviros dukros. Šis kūrinys simboliuoja laisvės, pergalės siekį, sukurtas kovo mėn., kai Elona rengėsi meno mugei Kaune, kurioje buvo siekiama surinkti lėšų Ukrainai paremti. Kiti jaunosios menininkės darbai dabar kataloguojami labdaros aukcione Ukrainai paremti. Aukcionas vyks šį rugsėjį Varšuvoje.

Į parodos atidarymą atvyko Kaune prieglobstį radę ukrainiečiai, Kauno totorių bendrijos nariai. LPKTS salę puošė Ukrainos, Krymo totorių vėliava. Apie E. Drozdovą, pažintį ir surengtą renginį Kauno įvairių tautų kultūrų centre kalbėjo Kęstutis Šafranavičius, padovanojęs susirinkusiems naująjį „Lietuvos totoriai „numerį. Jaudinančiai, jautriai apie taikos išsaugojimą, apie karų pasekmes tautoms, gyvenančioms prie Baltijos, apie istorines ištakas pasakojo LPKTS Tarybos

pirminkė Vincė Vaidevutė Margevičienė. Parodos autorė ir svečius pasveikino Valdybos pirmininkas Vladas Sungaila. Pirmininkas paminėjo, kaip LPKTS prisideda prie paramos teikdami humanitarinę ir finansinę pagalbą.

Atidarymo renginyje Dmitro Čeredničenko eiles ukrainiečių kalba skaitė Ramunė Malikėnaitė. Ji papasakojo ir apie ukrainiečius su lietuvių poezija ir proza supažindinantį vienintelį vertėją – rašytoją Dmitro Čeredničenko. Kijeve gyvenantis rašytojas ir vertėjas ukrainietis D. Čeredničenko neskaičiuojas, kiek lietuvių literatūros knygų išvertė į ukrainiečių kalbą. Per daugiau nei 40 metų jo vertimų kraitis įspūdingas – nuo Kristijono Donelaičio „Metų“, Justino Marcinkevičiaus ir Eduardo Mieželaičio poezijos iki šiuolaikinės lietuvių literatūros antologijos ir pasakų vaikams.

Renginį pagyvino kompozitorius, dainų kūrėjas ir atlikėjas Arvydas Paulauskas.

Savaitraiščio skaitytojams pristatome talentingą Elvirą Drozdovą.

Ji su kartą su vyru ir dviem mažais vaikais 2016 m. birželį atsidūrė Lietuvoje. Iš pradžių jie apsistojo pabėgėlių centre Rukloje, o po poros mėnesių, vyrui gavus darbo pasiūlymą, šeima persikėlė į Kauną. Iš pradžių išsinuomojo butą Dainavos rajone, tačiau iš ten buvo nepatogu pasiekti mokyklą ir darželį, todėl teko ieškoti naujos vietos.

Elvira Drozdova gimė 1984 m. birželio 28 d. Samarkande, Uzbekistane. 1995 m. su tėvais ir broliu persikėlė gyventi į Eupatoriją Kryme. 2014 m. ji buvo priversta išvykti su šeima

iš Krymo dėl Rusijos kariuomenės įvykdytos pusiasalio okupacijos.

„Kryme mes sėkmingai kūrėme savo gyvenimą, dėliojome ateities planus, kol viena 2014-ųjų dieną viskas pasikeitė. Tais metais prasidėjo neramumai, pavasarį – kovą – turėjo vykti referendumas dėl prisijungimo prie Rusijos. Vyras pasakė, kad likti Kryme mums nesaugu, todėl pasiėmė kelis daiktus skubiai palikome savo namus, – E. Drozdova pasakojo, kad šeima tąsyk nusprendė keltis į Lvivą. – Patikėkite, atsiveikinti su Krymu buvo labai sunku ir skausminga. Turėjome palikti viską, ką tiek laiko kūrėme ir dėl ko tiek stengėmės. Netekome visų savo pinigų. Jų iki šiol negalime atsiimti iš banko, nes sąskaita yra užblokuota. Buvo laikas, kai Lvive negalėjome įsigyti net maisto. Išgyventi mums padėjo savanoriai.“

Sužinojęs apie Lietuvos siūlomą pagalbą Ukrainos žmonėms, atvykstantiems iš okupuotos teritorijos, Elviros vyras kreipėsi į ambasadą Lvive. „Vyras svajojo gyventi Lietuvoje, ne kartą kalbėjo apie tai. Tačiau buvome sutarę, kad važiuosime į Lietuvą tik tada, kai negalėsime grįžti į Krymą, kuris yra mano tėvynė“, – prisiminimais dalijosi menininkė.

Nuo 2016 m. birželio mėn. gyvena Lietuvoje. Elvira Drozdova – Krymo totorių kilmės menininkė, liaudies menininkė, profesionali siuvinėtoja, Eupatorijos amatinkų artelės narė. Profesionaliai siuvinėja, pasitelkdama įvairias technikas, ypatingą dėmesį skiria Krymo totoriams būdingai siuvinėjimo auksu technikai ir ornamentui Ornek. Krymo totorių rašto technika Ornek atliktas darbas „Laimė“ (ukr. „Щастя“), 40X50 cm, 2021 m., akrilas, drobė. Gana dažnas stilizuotas migdolų atvaizdas (Badem – Krymo totorių kalba reiškia jauną mergaitę). Dekoratyvinio giminės medžio struktūroje vaizduojama jos šeima: tėvai, seneliai, šeima kaip didžiausia visuomeninė vertybė ir kt. bei palinkėjimai ateičiai, siejamai su šeima, vaikų gimimu. Rožės žiedas simbolizuoja mamą, tulpė – tėvą, migdolas – dukrą, mažos tulpės – sūnus. Stilizuotos gėlės simbolizuoja šeimos narius, pagarbą, meilę ir jų draugystę. Maži vaisiai vadinami bereket. Krymo totorių kalba tai reiškia kasdieninį darbą, kuris neša ir materialinę, ir dvasinę gerovę. Tai yra laimė. Ornek – unikalus Krymo totorių ornamentas, kuriame pagal kompoziciją į vieną sistemą sujungiami maždaug 35 smulkūs botaniniai

Prie savo paveikslo Elona Drozdova (kairėje) ir Elvira Drozdova.

Autorės nuotr.

(Nukelta į 11 psl.)

UNITED STATES POSTAL SERVICE® (All Periodicals Publications Except Requester Publications)

1. Publication Title: **DIRVA**
 2. Publication Number: **15450**
 3. Filing Date: **October 19, 2022**
 4. Issue Frequency: **bi-weekly**
 5. Number of Issues Published Annually: **25**
 6. Annual Subscription Price: **\$ 55.00**
 7. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Not printer) (Street, city, county, state, and ZIP+4®):
19007 CHEROKEE AVE CLEVELAND, OH 44119 0010
 Contact Person: **DAVID HATHOUTIS**
 Telephone (Include area code): **216 531 8150**
 8. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher (Not printer):
**American Lithuanian Press & Radio Assoc. "Viltis"
 P.O. Box 19010 Cleveland, OH 44119 0010**
 9. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor (Do not leave blank):
 Publisher (Name and complete mailing address):
**American Lithuanian Press & Radio Assn "Viltis"
 P.O. Box 19010 Cleveland, OH 44119 0010**
 Editor (Name and complete mailing address):
**Gediminas Markevicius
 1960 Town Drive
 Naperville, IL 60565-2020**
 Managing Editor (Name and complete mailing address):
[Redacted]
 10. Owner (Do not leave blank. If the publication is owned by a corporation, give the name and address of the corporation immediately followed by the names and addresses of all stockholders owning or holding 1 percent or more of the total amount of stock. If not owned by a corporation, give the names and addresses of the individual owners. If owned by a partnership or other unincorporated firm, give its name and address as well as those of each individual owner. If the publication is published by a nonprofit organization, give its name and address.)
 Full Name: **American Lithuanian Press & Radio Assn "Viltis"**
 Complete Mailing Address: **P.O. Box 19010 Cleveland, OH 44119 0010**
 11. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages, or Other Securities. If none, check box None
 Full Name: _____
 Complete Mailing Address: _____
 12. Tax Status (For completion by nonprofit organizations authorized to mail at nonprofit rates) (Check one)
 Has Not Changed During Preceding 12 Months
 Has Changed During Preceding 12 Months (Publisher must submit explanation of change with this statement)
 PS Form 3526, July 2014 (Page 1 of 4 (see instructions page 4)) PSN: 7530-01-000-9931 **PRIVACY NOTICE:** See our privacy policy on www.usps.com

Parodos „Pergalės kaina – gyvybė“ atidaryme (iš kairės): Kauno totorių bendruomenės pirm. K. Šafranavičius, parodos iniciatorė Elvira Drozdova, „Tremtinio“ redaktorė A. Kaminskienė ir J. Antulevičienė.

Autorės nuotr.

13. Publication Title: **DIRVA**
 14. Issue Date for Circulation Data Below: **September 13, 2022**

15. Extent and Nature of Circulation

	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Total Number of Copies (Net press run)	470	470
b. Paid Circulation (By Mail and Outside the Mail)		
(1) Mailed Outside-County Paid Subscriptions Stated on PS Form 3541 (Include paid distribution above nominal rate, advertiser's proof copies, and exchange copies)	201	201
(2) Mailed In-County Paid Subscriptions Stated on PS Form 3541 (Include paid distribution above nominal rate, advertiser's proof copies, and exchange copies)	51	51
(3) Paid Distribution Outside the Mails Including Sales Through Dealers and Carriers, Street Vendors, Counter Sales, and Other Paid Distribution Outside USPS®	20	20
(4) Paid Distribution by Other Classes of Mail Through the USPS (e.g., First-Class Mail®)	278	78
c. Total Paid Distribution (Sum of 15b (1), (2), (3), and (4))	350	350
d. Free or Nominal Rate Distribution (By Mail and Outside the Mail)		
(1) Free or Nominal Rate Outside-County Copies Included on PS Form 3541	29	29
(2) Free or Nominal Rate In-County Copies Included on PS Form 3541	6	6
(3) Free or Nominal Rate Copies Mailed at Other Classes Through the USPS (e.g., First-Class Mail)	78	78
(4) Free or Nominal Rate Distribution Outside the Mail (Carriers or other means)	0	0
e. Total Free or Nominal Rate Distribution (Sum of 15d (1), (2), (3) and (4))	0	35
f. Total Distribution (Sum of 15c and 15e)	321	350
g. Copies not Distributed (See Instructions to Publishers #4 (page #3))	50	45
h. Total (Sum of 15f and g)	371	495
i. Percent Paid (15c divided by 15f times 100)	84.7	84.3

* If you are claiming electronic copies, go to line 16 on page 3. If you are not claiming electronic copies, skip to line 17 on page 3.

PS Form 3526, July 2014 (Page 2 of 4)

(Atkelta iš 10 psl.)

UKRAINIEČIŲ MENININKŲ PARODA „PERGALĖS KAINA – GYVYBĖ“

ir geometriniai elementai. Daug metų šis ornamentas naudotas siuvinėjant, audžiant, graviuojant, keramikoje, gaminant papuošalus, medžio drožyboje, stiklui, freskoms ir kt. Krymo totorių ornamentas ornek 2018 m. vasario mėn. įtrauktas į Ukrainos nematerialaus kultūros

paveldo elementų nacionalinį sąrašą, o 2021 m. gruodžio mėn. oficialiai įtrauktas į UNESCO Pasaulio nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

Jaudulį ir sunkiai tramdomas ašaras kėlė Elviros Drozdovos mamos pasakojimas. Neseniai ji atvyko į Lietuvą pas dukrą. Gyvendama Lvive, kur nuolat kaukė sirenos, grėsė pavojus, moteris savanoriavo, siuvo balaklavas, padėjo kariams. Tačiau likti toliau darėsi

pavojinga, pašlijo sveikata. Taip ji ryžosi atvykti į Lietuvą, padėti dukters šeimai.

Renginio dalyviai iš paveikslų, girdėtų pasakojimų ir muzikos garsų tarsi išsinešė širdyse, mintyse tragišką kojojančios Ukrainos paveikslą, tačiau su tikėjimu, kad susitelkimas, tikėjimas nugalės.

Šlovė Ukrainai, pagarba, dėkingumas padedantiems kojojančiai šaliai. Iki pergalės!

Dalia Poškienė

LIETUVOS TOTORIAI – UNIKALI ETNINĖ GRUPĖ

2022 m. rugsėjo 19 d. su Kauno apskrities totorių bendruomenės pirmininku Kęstučiu Zenonu Šafranavičiumi ir pirmuoju Kauno savanorių rinktinės vadu ats. mjr. Vitalijumi Edvardu Stralecku kalbėjome apie Lietuvos totorius karius, apie tradicijų tęstinumą ir jaunąją kartą, apie totorių mečetę Kaune bei kitus dalykus.

Lietuvos totoriai – unikali etninė grupė, apsigyvenusi Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XIV–XV a. Tai išeivių iš Aukso ordos ir Krymo chanato palikuonys. Ši savita bendruomenė, atitrūkusiu nuo pagrindinių totorių-tiurkų šaknų ir apsupta svetimų šalių, sugebėjo susitelkti ir išsaugoti savo protėvių etninę kultūrą – nacionalinius ypatumus, tautinį ir religinį identitetą.

Lietuvos totorių išsaugoti senoviniai rankraščiai, rašyti arabų rašmenimis, yra neįkainojamas Lietuvos totorių dvasinis turtas. Tai koranai, tefsirai (retos, svarbios religinės knygos), chamailai (Lietuvos totorių maldaknygės), kitabai. Kitabai – tai didelės storos knygos, iš kurių totoriai sėmėsi žinių

apie musulmoniškas apeigas ir tradicijas: laidojimo papročius, išmaldos davimą, palikimo reikšmę, burtus.

1930 m. buvo pradėta statyti ir 1933 m. liepo mėn. buvo atidaryta mūrinė mečetė Kaune.

Pastebėtina, kad didelė žala totorių religijai ir kultūrai buvo padaryta II pasaulinio karo metais, kai daugelis mečečių buvo išgrobstytos ir uždarytos, sustojo jų statymo ir atnaujinimo darbai. Po karo įsigalėjęs sovietinei okupacijai valdžiai, etnokonfesinės bendruomenės gyvavimas galutinai sustojo. Mečetės sovietmečiu buvo paverstos sandėliais, saugyklomis, archyvais ar atliko įvairias kitas funkcijas. Pavyzdžiui, Lietuvos teritorijoje tuo metu veikė tik viena iki šių dienų išlikusi Raižių mečetė.

Naujas etapas totorių religiniame ir kultūriniame

gyvenime prasidėjo atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. Buvo grąžinta išlikusių mečečių pirminė funkcija. Jos restauruotos ir įrašytos į kultūros vertybių registrą. Daugelis teritorijų, kurios buvo apgyvendintos totorių, pažymėtos memorialiniais paminklais, sutvarkytos išlikusios totorių kapinaitės – miziarai.

2011 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, Kaune gyveno apie 250 totorių kilmės žmonių.

Siekiant paminėti Lietuvos totorių istorijos ir kultūros 700 metų jubiliejų, paminėti bendrą lietuvių ir totorių kovą su Kryžiuočių ordinu, skatinti Lietuvos visuomenę domėtis valstybės praeitimi, jos istorija ir kultūra, LR Seimas buvo paskelbęs 2021 metus Lietuvos totorių istorijos ir kultūros metais.

Raimundas Kaminskas

UNITED STATES POSTAL SERVICE® (All Periodicals Publications Except Requester Publications)

16. Electronic Copy Circulation

	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Paid Electronic Copies	20	15
b. Total Paid Print Copies (Line 15c) + Paid Electronic Copies (Line 16a)	0	0
c. Total Print Distribution (Line 15f) + Paid Electronic Copies (Line 16a)	0	0
d. Percent Paid (Both Print & Electronic Copies) (16b divided by 15f times 100)		

I certify that 50% of all my distributed copies (electronic and print) are paid above a nominal price.

17. Publication of Statement of Ownership
 If the publication is a general publication, publication of this statement is required. Will be printed in the **10/25/2022** issue of this publication. Publication not required.

18. Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner
 Date: **10/19/2022**

I certify that all information furnished on this form is true and complete. I understand that anyone who furnishes false or misleading information on this form or who omits material or information requested on the form may be subject to criminal sanctions (including fines and imprisonment) and/or civil sanctions (including civil penalties).

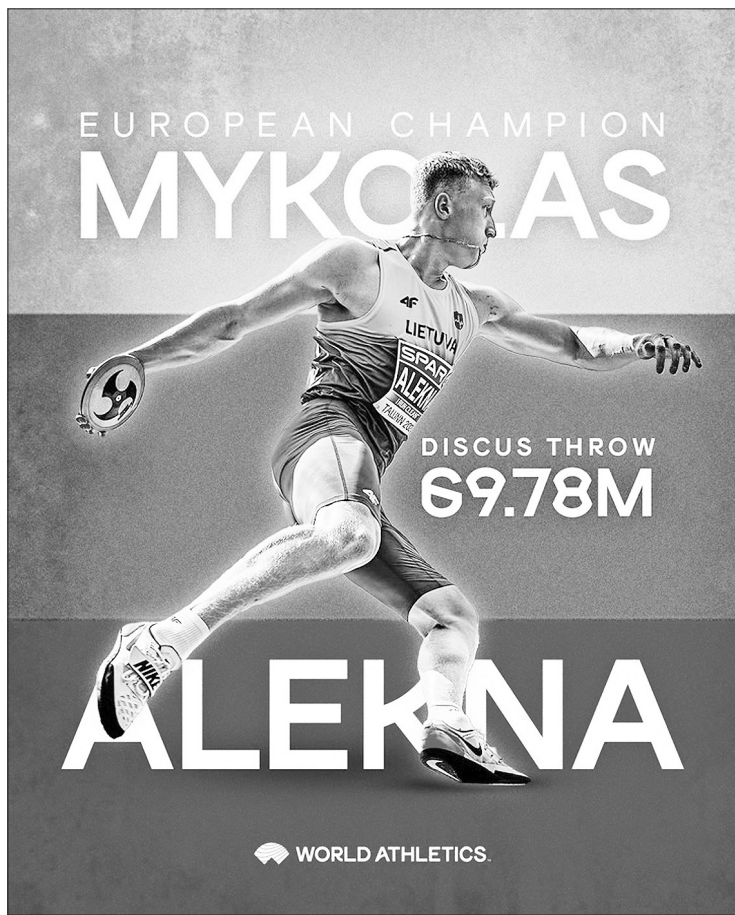
PS Form 3526, July 2014 (Page 3 of 4) **PRIVACY NOTICE:** See our privacy policy on www.usps.com

PRENUMERUOKITE DIRVA

DIRVA
 LAIMUOJANDŽIŲ JŪ SIURKINYS
 LIETUVOS GATVIŲ KARTOGRAFIJA

**METAMS - \$55,
 PUSEI METŲ - \$40,
 PIRMA KLASĖ - \$78,
 ORO PAŠTU | UŽSIENI
 METAMS - \$130.00**

MYKOLAS ALEKNA – KYLANTI EUROPOS LENGVOSIOS ATLETIKOS ŽVAIGŽDĖ

Lietuvos disko metikas Mykolas Alekna.

@EuroAthletics

Spalio 22 d. vakarą Taline paaiškėjo geriausi senojo žemyno lengvaatlečiai. Kasmetiniuose „Golden Tracks“ rinkimuose, kylančios žvaigždės nominacijoje, triumfavo visą pasaulį sužavėjęs Lietuvos disko metimo vunderkindas **Mykolas Alekna**.

Šį sezoną M. Alekna tapo Europos čempionu, kai disko metimo finale Miunchene įrankį numetė net 69,78 metro ir pagerino Europos čempionatų rekordą. Nepaisant to, kad senojo žemyno pirmenybėse lietuvis aplenkė pasaulio lyderį slovėną **Kristjaną Čečą**,

M. Alekna taip pat tapo ir visų laikų jauniausiu šios rungties Europos čempionu.

„Esu labai laimingas. Tai buvo nepakartojamas sezonas, todėl negaliu prašyti nieko daugiau. Paslaptis yra ta, kad svarbiausia turėti gerus ir tinkamus žmones aplinkui. Noriu padėkoti šeimai, treneriams, komandos draugams, kurie mane palaikė ir įkvėpė viso sezono metu. Varžybų metu nejausdavau jokio spaudimo, visuomet bandydavau mėgautis akimirka“, – atsiimdamas apdovanojimą sakė M. Alekna.

Kiek anksčiau pasaulio čempionate Oregone (JAV) M. Alekna iškovojo sidabrą ir nusileido tik K. Čečiui. Tą sykį bronzos medaliu pasipuošė ir kitas Lietuvos disko metimo atstovas **Andrius Gudžius**.

Šį sezoną už 69 metrų ribos lengvaatletis diską metė 4 kartus ir vertė už galvos susiimti tiek žiūrovus, tiek trenerius.

Kylančios žvaigždės rinkimuose M. Alekna konkuravo su Italijos šuolininku į aukštį bei toli **Mattia Furlani** ir Nyderlandų vidutinių nuotolių bėgiku **Neilsu Larosu**. **LRT**

PER PUSVALANDĮ – DU MEDALIAI. PASAULIO TAURĖJE RŪTA MEILUTYTĖ IŠKOVOJO AUKSĄ

Lietuvos plaukikė Rūta Meilutytė.

D. Kibirščio/LPF nuotr.

Berlyne vykstančiose FINA pasaulio plaukimo taurės varžybose – dar vienas Lietuvos medalis. Spalio 21-22 d. du bronzos medalius nuskynė **Danas Rapšys**, o visai netrukus dar vieną apdovanojimą iškovojo **Rūta Meilutytė**. 100 metrų plaukimo krūtine finale lietuvė nepaliko vilčių varžovams ir nuskynė aukso medalį. Čempioniškas R. Meilu-

tytės laikas finale – 1:03,07 sek. Sidabro medalį iškovojo Nyderlandų plaukikė **Tes Schouten** (1:04.71 sek.), o bronzą Izraelio atstovė **Anastasia Gorbenko** (1:04.96 sek.).

Po iškovoto medalio R. Meilutytė buvo patenkinta savo plaukimu ir pabrėžė, kad nesitikėjo tokio greito laiko.

LRT

CHARAKTERĮ PADEMONSTRAVUSI GABRIELĖ STONKUTĖ PASIPUOŠĖ EUROPOS ČEMPIONATO AUKSU

Pasakiškus metus išgyvenanti geriausia Lietuvos boksininkė **Gabrielė Stonkutė** prie gegužės mėnesį iškovoto pasaulio čempionės titulo šeštadienio vakarą pridėjo įspūdingą Europos čempionato trofėjų. Boksininkė triumfavo spalio 14–22 dienomis Juodkalnijoje, Budvos mieste, vykusio Europos moterų bokso čempionato finale ir tapo Senojo žemyno pirmenybių nugalėtoja.

Lietuvos bokso istoriją parašiusi G. Stonkutė gegužę tapo pirmąja šalies boksininke, iškovojuusia pasaulio čempionės titulą.

Svorio kategorijos iki 81 kg finalinėje kovoje pajėgiausia šalies boksininkė 3:2 (28:29, 30:27, 29:28, 28:29, 30:27) pranoko tituluotą Lenkijos sportininkę **Martyną Jancelewicz**.

Prieš tai vykusiam pusfinalyje G. Stonkutė kelialapį į pirmenybių finalą iškovojo be didesnio pasipriešinimo – lietuvės ir ukrainietės **Raisos Piskun** akistata buvo nutraukta dar antrojo raundo pradžioje, o teisėjai pripažino, kad Lietuvos boksininkė triumfavo aiškia persvara.

Šiais metais demonstruojami G. Stonkutės pasiekimai – įspūdingi. Dar pavasarį lietuvė laimėjo pasaulio moterų bokso čempionatą, o dabar apdovano-

Gabrielė Stonkutė tapo Europos čempione.

YouTube stop kadras

jimų lentyną papildys ir Senojo žemyno pirmenybių aukso medalis.

G. Stonkutė – ne vienintelė Lietuvos medalininkė Juodkalnijoje. Bronzos apdovanojimą iškovojo **Ana Starovoitova** (iki 60 kg), Europos čempionate turėjusi tris kovas.

Spalio 21 d. vykusiam pusfinalyje lietuvė rezultatu 0:5 (27:30, 27:30, 28:29, 27:30, 28:29) nusileido Čekijos boksininkei **Lenkai Bernardovai**.

Anksčiau vykusiam ketvirtfinalyje A. Starovoitova 4:1 (29:28, 30:27, 29:28, 28:29, 29:28) nugalėjo suomę **Anni Viantie**, o aštuntfinalyje 4:1 (28!:28, 29:27, 29:27, 28!:28, 27:29) pranoko šveicarę **Marją Aną Milisič**.

Lietuvos rinkinei Europos moterų čempionate iš viso atstovavo 4 merginos. Dvi iš jų

– **Austėja Aučiūtė** (iki 66 kg) ir **Iveta Lešinskytė** (iki 75 kg) – iš Senojo žemyno pirmenybių pasitraukė kiek anksčiau.

A. Aučiūtė aštuntfinalyje 0:5 (26:30, 26:30, 27:30, 27:30, 27:30) nusileido ukrainietei **Annai Lysenko**. Ukrainos boksininkei neprilygo ir I. Lešinskytė, ketvirtfinalyje 0:5 (27:30, 27:30, 27:30, 27:30, 27:30) neatlaikiusi **Anastosos Chernokolenko** iššūkio.

Su Lietuvos moterų bokso rinkine į Juodkalniją vyko vyriausiasis ekipos treneris **Vidas Bružas** ir jam talkinantis **Vincas Murauskas**. Europos moterų bokso čempionate dalyvavo 154 boksininkės iš 30 šalių. Sportininkės grūmėsi dvylikoje skirtingų svorio kategorijų – nuo mažiausios, fiksuojančios 48 kilogramų ribą, iki didžiausios, viršijančios 81 kilogramą. **LRT**

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM

Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org

www.facebook.com/latvianclevelandcu

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuočiai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.